

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon: 442.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő: Wassersztrom Sándor - Felelős szerkesztő: Leifner Zoltán

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Belföldön: Hitközségeknek és vállalatoknak 500,
magánosoknak; egész évre 300, fél évre 160,
negyedévre 85 lei. Külföldön: 120—80, 45, 25 ek,
180, 95, 50 dinár, 25—15 Pengő, 10—5 Dollár.

Nyílt levél Wezel Albert főrabbi urhoz, minál az er- délyi Ortodox Központi Iroda elnökéhez

Elnök ur!

Engedje meg, hogy azzal a kötelező felelősséggel, amely Önnek, mint 70 esztendővel tartós tudós férfinak kijár itt a nyilvánosság előtt, világítsak meg olyan kérdéseket, amelyeket eddig kerülgattem, de amelyek elmondása most már a kérdések és problémák végleges tisztázása érdekében feltétlenül szükséges.

Elnök ur! Emlékeztetnem kell Önt arra, hogy amikor az erkölcsileg és anyagilag dezorganizált Iroda vezetését átvette, Ön volt az, aki rajtam keresztül a „Népünk”-et és a „Népünk”-ön keresztül az erdélyi zsidó közvéleményt meg akarta nyerni az Iroda további működése számára. Sokszor látott magához és én készséggel mentem. Sokszor küldött be felvilágosító és informáló cikkeket, interjúkat, amelyeket mi a legnagyobb készséggel közöltünk. Ugy éreztük, hogy valóban szükség van szoros együttműködésre, mert egy jól szervezett sajtó és egy hivatalos fórum békés együttműködéséből csak áldás fakadhat a közre. Mind ketten éreztük ezt és itt nyíltan a nagy nyilvánosság előtt mondtam, sokszor belső meggyőződéseim ellenére is igyekeztem az Iroda érdekeit szolgálni, mert méltányoltam azokat a súlyos nehézségeket, amelyet Ön kénytelen átvállalni, a sok divergáló érdekek kiegyensúlyozása közben. Elnök ur! El fogja ismerni, mert el kell ismerie, hiszen kezéim között levő számtalan meánvitatkozás is bizonyítja ezt, hogy közöttünk hosszú ideig békés harmonia uralkodott. Számos esetben a „Népünk”-ön keresztül igyekezett felvilágosítani bizonyos kérdésekről a közvéleményt és éreztem és tudtam, hogy a Népünk kétségtelen nagy publicitására az Irodának szüksége van. Igen sokszor hangsúlyozta előttem Elnök ur, hogy mennyire tudatában van annak a nagy elterjedtségű és eredő súlynak, amelyet lapunk képvisel Erdély zsidósága körében. Ugynevezett felhatalosa voltunk az Irodának hosszú éveken át.

Elnök ur! Mindezek előrebocsátása után, ha már itt nyíltan kell beszélünk az olvasók tüzeire előtt, azt is ki kell jelentenem, hogy csak egytelenege nagy és döntő fontosságú kérdésben volt közöttünk mindig vita és ez hordozta magában annak az ellentétnek a magvait, amely ma már végleg kitört közöttünk. Es ez a következő volt: hosszú éveken át, még annak idején, amikor Ön, csak egyik korfusa volt az Irodának, sokszor látta és sokszor harcolt is ellene, hogy ne kerüljön az erdélyi vallásos zsidó-

ság annak az irányzatnak a bűvkörébe, amelynek Ön sem volt Elnök ur sohasem híve és nem is lesz sohasem. Ön egykor harcolt is az al-chassidizmus ellen, amely szöges ellentétben az Ön és számos főrabbi-társa mentlítésével, évek óta a totális hegemoniára törekszik az erdélyi zsidó közéletben. Azt hittük — és amikor ezt mondom ekkor az erdélyi intelligens s nem a rebbeizmus karjaiban vergődő fizetettek gondolkodók — azt hittük, hogy az Ön böles eltapasztalata, világnézeti kiegyensúlyozottsága fog szót vetni, annak a tekintetnélküli erőszakos rebbeizmusnak, amely végzetesen befolyásolja az erdélyi ortodox zsidóság jövőjét. Mi, akik állandó szoros kontaktust tartunk fenn az erdélyi közvéleménnyel számtalanszor kifejtettük Ön előtt személyesen és természetesen a „Népünk”-ben is, hogy Önnek egyszer nyíltan színt kell vállalni, hogy azt a régi kulturorthodox zászlót fogja-e ezután fennem lobogtatni az Iroda életében is, vagy pedig alázatos vesérehajlása lesz mindazon tekintetnélküli, törvénytelen, minden zsidó etnikai arculcsapó és erőszakos al-chassidikus frakciónak, amely el akar toposni mindent, ami az ő felfogásával ellentétben áll.

Itt meg kell mondjuk nyíltan azt is, hogy Ön egyideig harcolt is. Megpróbálta a tüzet a vízzel kibékiteni. Szerette volna, hogy a satmari erőszak hozzáálljon a békés árskenáz mentlítéshez. Nem ment és nem is lehetett. Mi előbb láttuk, hogy ez nem fog menni. Talán Ön is látta, de önmaga előtt is letagadta. Végre színt kellett vállaljon. Es itt kezdődik a mi „harcom”. Ön lassankint úgy látta, hogy azok a rabbik, akik szintén úgy gondolkoznak, mint Ön, ott hagyják a meddő küzdelmek színterét, ahol számukra nemhogy siker és ácsőség nem terem, hanem ellenkezőleg, csak megaláztatás és lebecsülés. Ok otthagyták a porondot, átengedvén teljesen a hegemoniát az erőszakosok uralmának. Ön is megengott és letagadta a harcot. Behódolt. Odaadta magát azoknak teljesen, akiknek a felfogása szöges ellentétben van az Önével Elnök ur. Az erdélyi zsidó közvélemény féltő aggódással figyelte ezt a harcot, amely az Ön teljes legyőzöttségével végződött. Most nem kutatom, hogy mi volt a teljes kapitulációnak oka, Ön bizonyára tudja ezt és tudom valószínűleg én is. De vegyük a faktumot. Mektörtént. Ma Ön akarattól függetlenül végrehajtotta mindannak, ami ellen lapunk megindulása óta harcol. Es ez a behódolás olyan minden

feltétel nélküli, hogy engedte, hogy régi legyvertársa, szöcsöve, ettől az irányzattól súlyos és izléstelen támadásban részesüljön. Hagyja, hogy „iszur”-nak nevezzenek egy kampányt, hagyja, hogy a leathurbaiensebb elemek szava legyen mérvadó az erdélyi zsidóság legfelsőbb intézményének fórumán. Wezel elnök ur, Ön cserben hagyta azt a világfelfogást, — cserben hagyta azokat akik bíztak abban, hogy az Ön eltapasztalata és világnézete lesz szót annak az irányzatnak, amely ma már dominálja az erdélyi ortodox zsidó közéletet. Ön odaadta magát annak az al-chassidikus frontnak, amely állandóan ott előszobázik a minisztériumokban, amely először dobta sutba a felfüggesztett autonómiát, az az irányzat, amely ha valami célja van, nem ismer sem szót, sem világi törvényt, ahogy előretört Szamaron, minden emberi jog ellenére, ahogy szítja a gyűlöletet Caréiben, ahogy vérg sérti az árskenáz zsidóságot Oradeán, Clujon és szerte egész Erdélyben, sőt az ország határain túl is. Ön végleg feladta a harcot, elhagyta régi meggyőződését, amikor látta, hogy mi tovább harcolunk a Sötétség ellen, el kellett hagynunk bennünket is. Nem mi hagyunk cserben Elnök ur, Önt, hanem Ön bennünket. Cserben hagyott előbb, azután már nyíltan felénk dobta a harci keztyűt.

De ezt sem belső meggyőződésből, hanem mert „ők” ráparancsoltak. Mi azt szeretnénk volna, ha együtt egyesült erővel, ki-fartóan és bátran, tekintet nélkül bármire és bárkire, együtt vittük volna meg a harcot a „másik” front ellen, amelyet Ön Elnök ur legálább annyira nem szeret, ahogy mi nem szeretünk. Sőt, Ön lényegesen többet szenved tőle, mint mi. S hogy mennyire rosszméretű az Ön jelenlegi szöcsöve és hivatalos-lasa, amikor azt mondja, hogy mi szendácót hajhászunk és ez a „harc” célja, engedje meg Elnök ur, hogy itt mutassak rá lelete-fehéren arra, hogy mennyire nem helytálló ez a beállítás, hogy mennyire mi a célt néztük és nem a fölösleges szendácóhajtásait.

Múlt év október 19-én írtam Önnek egy magánlevelet. Sohasem hittük és gondoltuk, hogy ez még a nyilvánosság elé kerül. Ez a levél legjobban bizonyította annak, hogy mennyire a célt néztem és nem a „szendácót”. Akkor még úgy hittem, hogy lehet még valamit tenni, ami megfordítja az Ön „odakanyarodásának” kerekét. Tévedtem. Most már látom, hogy vannak sokkal nagyobb erők, amelyek egy olyan nagyfesz-

teletti lértünk a lépteit megszabja. mint a tiszta meggyőződés. Ime részlet a jelzett levélből:

Elnök urnak is be kell látni, hogy a jelenlegi helyzet az ortodoxiában ugyszólván tarthatatlan. Egész Erdélyben dühöngenek az ellentétek, minden hitközségben felfordult a rend, az együttműködés. Káosz és vallás háború dúl az orth. hitközségek so raiban. De a botrányok egész láncolatában, egyetlen esetben sem fordult elő, hogy az ellentétek likvidálására és kiegyensúlyozására a hitközségek bármelyike, felettes egyházi szervéhez, a Központi Irodához fordult volna. A felettes egyházi szerv, a Központi Iroda sem látta azonban egyetlen ízben sem fontosnak, hogy tekintélyével, jogi erkölcsi hatalmával beavatkozzon az ügyekbe és rendezze a hitközségek helyzetét. Ha azonban kivételes esetben mégis elszánta magát, akkor ennek nem volt semmi fogantatója. A Központi Iroda utasítását senki sem alkalmazta, átiratát nem vették tekintetbe. Az Iroda ebbe is beletörődött és semmit sem tesz reputációja megvédése érdekében.

Mondanunk sem kell, hogy azok a főhőzők botrányok, amelyek a hitközségek nyugalmát felzúgalták, nem intézettek el felsőbb szervek beavatkozása nélkül. De a felsőbb szerv, sohasem a Központi Iroda, hanem a minisztérium, melyet voltaképpen csak a Központi Irodának kellene kontaktust tartania. A legkisebb csirkeperben is igénybevétték a vallásügyi minisztérium közbejárását, mintha a Központi Iroda a világon sem volna, mintha nem egyedül ez a szerv lenne hivatott rendet, békét, egyensúlyt teremteni az orth. hitközségek területén. A gyakorlatban tehát a Központi Iroda a hitközségek életében — sulyos szó, de mert igaz, ki kell mondanunk — már semmit sem jelent. Holt keret, amelyben nincs élet.

Igen Elnök ur! Ezt Önnek nem az új-ság hasábjain írtam, hanem egy csak Önnek szánt magánlevélben. Hol van itt a „szenczióhajlászsás”?

Vagy talán abban van valami, amikor ugyancsak ebben a levélben következik:

De jelenti-e azt, hogy ilyen holt keretnek kell maradnia és nem járhatja át az életet erő? Jelenti-e azt, hogy kérem bele kell törődnünk ebbe a ferde és tarthatatlan állapotba, hogy nem-e kell megragadnunk minden eszközt, hogy a hitközségek belsőéletébe történő eme külső beavatkozások végezzékadjanak?

Epon ezek a sulyos és mélyreható kérdések, amelyek megdöglést és alapos meg tárgyalást igényelnek. Hitközségi autonómiafőről beszélni ma már valószagos gony szám ba megy. Hol van ez már?

A hitközségek autonómiaja ma már éppen annyira halott, mint amennyire halott a Központi Iroda. Talán tulságosan őszinték leszünk (ez mindig hibánk volt), de be kell valljuk Elnök urnak, ha önmaga talán erre még nem jött volna rá, hogy éppen azok tették azt a Központi Irodát ami most, éppen azok árulták el, akikben Elnök ur is legjobban bízott. Ez a front ho nosította meg a hitközségek életében a csövödést, ez povokált mindenütt vizslyát és ez a front ásta alá a Központi Iroda tekintélyét is. Ez a front ment nündig, ha érdekei megvédéséről volt szó a minisztériumig, míg nem uzusá teite ezt a szokást.

Ismételniük kell: a Központi Iroda azonban semmit sem tett, hogy megakadályozza ezt és egyházi tekintélyével rendet csináljon az erdélyi ortodoxiában. Elnök ur meggyőződhetett róla, hogy már hónapok óta alig-alig érintjük a Központi Irodát érintő ügyeket. Nem véletlen volt ez. Tendenciósan hallgatunk, hogy ne vágjunk az események elébe. Vártuk, hogy a Központi Iroda mégis tenni fog valamit. A hallgatásnak is vannak azonban mértékei. És mi felelősségünk tudatában állítjuk, hogy lapunk az egyetlen hang az erdélyi ortodox közéletben, amely kitilkaig próbál rendet csinálni a káoszban. És mert mi vagyunk az egyetlenek, erkölcsi felelősségünk tudatában, kötelességünknek érezzük, hogy harcot kezdjünk az állapotokkal szemben, amelyet elvár tőlünk Erdély ortodoxiája is.

ban, kötelességünknek érezzük, hogy harcot kezdjünk az állapotokkal szemben, amelyet elvár tőlünk Erdély ortodoxiája is.

Mi nem akarunk azonban egyéni akciókat kezdeni, mi magával a Központi Irodával akarjuk ezt a tisztító munkát lefolytatni. Mi támogatni kívánjuk az Irodát, hogy visszanyerje presztizsét és befolyását a hitközségek belsőéletében és véget akatunk vetni a külső miniszteri beavatkozásnak. Ha az Iroda is komolyan akarja ezt, akkor benünk fegyvertársra talál, ha azonban nem, úgy az Iroda nélkül és ellene kénytelenek vagyunk kötelességünket teljesíteni. Az Irodával, vagy nélküle, de az erdélyi hitközségek vissza kell nyerjék autonómiájukat és vége kell legyen annak a megsemmisítő harcnak, amely ma rombolja az orthodoxy hitközségek évszázados keretét.

Ez levelem egyrésze, amit Önnek Elnök ur múlt év őszén írtam. Nem vagyok sem jós, sem próféta, de az azóta elmúlt idő száz százalékosan igazolt engem. A helyzet csak rosszabbodott. Láthatta Elnök ur, hogy mennyire nem respektálják az Irodát és épen a hété történet, hogy a zsalui ügyesség letartóztalt a carei hitközségek harcából kiolyogó embereket. Mindig csak a hatóságok, ami teljes mértékben lerombolja a zsidók iránti megbecsülés amugy is elég labilis lehetőségeit.

Elnök ur! Dacára annak a mélységesen felháborító és arcpirító izetlen támadásnak, amelyet ellenem indított az Ön jelenlegi „felhivatlosa”, mégis azt mondom, ezek után is:

Harminckét amerikai szenátor csatlakozott a hitleri üldözést elítelő konferencia határozataihoz

Anglia és Amerika demorsot in'éz?

A világ valamennyi kulturépe bámulatos gyorsasággal reagált azokra a minden kulturát és civilizációt meghazudtoló pogromm-hecekre, amelyek az utóbbi napokban a német birodalom területén lejátszódtak. A nemzeti szocialista kampókeresztjegyében újból fellángolt a kíméletlen hulligamizmus Európa kellős közepén és ezt a német hivatalos körök a legmesszebbmenően támogatták. A német gazdasági helyzet sulyosságától el akarják terelni a nép figyelmét és ezért uszítanak a zsidóság és a katolikusok ellen.

Kedden, július 23-án a Pensylvania szálloda nagytermében összegyűltek az összes amerikai zsidó szervezetek kiküldöttei, mintegy 2000 ember, hogy megtárgyalják az újabb németországi zsidóüldözésekkel kapcsolatos intézkedések mikéntjét. A konferenciának rendkívül mély benyomást keltő lefolyása volt, amely az egész amerikai közvéleményben nagy hatást keltett.

Gyermekének a legjobbat:

híntőport, hiemet, szappant.

A konferencia elhatározta, hogy amerikai prominens zsidó vezérférfiakból álló delegációt küld ki az Egyesült Államok elnökéhez, Franklin Roosevelthez, amely delegáció arra kéri az elnököt, hogy emelje fel szavát az üldözött német zsidók érdekében és hasson oda Amerika tekintélyével, hogy ezek a rémdejek megszűnjenek.

A konferencia a továbbiakban a következőket határozta:

Elsősor: Felkéri az Egyesült Államok parlamentjét, hogy adjon kifejezést ama nézetnek, mely szerint az amerikai közvélemény sulyosan elítéli a zsidók németországi üldözését és ezt tudassa megfelelő formá-

minek marjuk es... Ha durván letapos... ségünk örvendenek. M... chorban gyász napját üh... hogy a zsidók közötti ádáz... szekedés volt kirobantója Jeruzsa... tudásnak. Hát a mi erdélyi choro... is ez idéző elő? Ez a testvéri gyűlölet... egymás mardása?

Nem gyengeség mondatja ezt velem, mert aki ismer, az tudja jól, hogy tudok szívósan, energióval és ha kell kíméletlen séggel is harcolni. Meg kell mondanom azt is, hogy annyi méltalan támadás után nem is kellene másra gondolnom. Az Iroda nem érdemelte egyebet a történetek után. De van bennem felelősségérzet és lelkiismeret és ez sugallja nekem, hogy mégse lépjek a még kíméletlenebb egymásrontás útjára. Talán Elnök ur is belátja majd, hogy nem szabta odaadja magát teljesen a gyűlölet és harc hirdetőinek, s akkor meséljék, hogy tudnánk mi békésen együtt is dolgozni az erdélyi zsidóság jobb jövője érdekében.

Ha azonban tovább folyik az aknamunka, a gyűlölet lobozdása, nem én leszek ennek oka! Ezt itt ünneplésesen a nagy nyilvánosság előtt tartozom leszögezni és ne adja az Eg, hogy ezekre később hivatkoznom kelljen.

Zsidó szeretettel:
WASSERSTROM SÁNDOR
a „Népiünk” főszerkesztője.

ban a mai Németország vezetőivel.

Másodsor: Felkéri az amerikai kormányt olyan lépés megtételére, amely lehetővé tenné, hogy a német zsidók elrabolt jogait újból visszaszadják.

Harmadsor: Felkéri az Egyesült Államok kormányt, hogy mindaddig, amíg a jelenlegi rezsim uralkodik és üldözi a zsidókat, ne kössön kereskedelmi szerződést Németországgal.

Negyedsor: A Népszövetséghez fordulnak, hogy a tovább folyó zsidóellenes megnyilatkozások esetén gazdasági jellegű szankciókat léptessenek életbe Németország ellen.

Ötödször: Az amerikai sportszervezeteket felkéri, hogy az 1936. évi berlini olimpiászon ne vegyenek részt a kiválasztott sportemberek.

Hatodsor: Az amerikai zsidóságot és az egész amerikai közvéleményt felkéri, hogy tovább folytassák a megkezdett bojkottákiót.

Harminckét amerikai szenátor, köztük a legbefolyásosabb és külpolitikában legmértavádbb Borah szenátor is, üdvözlő átiratokat intéztek a konferenciához, amelyben kijelentik, hogy mindenben támogatják a konferenciát és követeléseket magukéjak teszik.

Penzio WEISS

ABB AZIA (Itália)
(ezelőtt Laurana) ortodox KOSER családi ház minden kom'orítal.
Elismerten kútnő konyha

Napi penzio 20 lírától

HETI GLOSSZÁK

Menjenek, vagy ne menjenek?

Választon állnak a németországi cionisták. Menjenek-e a luzerni vilákkongresszusra, vagy ne menjenek? Ha felületesen néznénk a kérdést, azonnal rávágthatnánk: miért ne mennek? Ha engedjük őket a németek, miért is ne? Viszont a zsidó világsajtóban élénk megvitatás tárgya a kérdés, mert van az éremnek más oldala is. Így például az, hogy olyan kérdések vetődnek fel esetleg a kongresszuson, amelyek tárgya lássa kellemetlen lehet a német delegációnak. Így az amerikai cionisták például a palesztinai transfer-megállapodást akarják vitatárgyává tenni, meg a bojkottmozgalomról szeretnének beszélni. Már pedig ezt nem tehetik meg, ha a német delegáció jelen van, mert ebből az a hátrány származna, hogy a németek szigorúan megbítenék a németországi delegátusokat a bosszút alínának az egész cionista szervezetet Németországban. E pillanatban épen a németországi zsidók szorongatott helyzetére való tekintettel, nagyon kényes kérdés, hogy utja t huzzanak-e a híderista rezsim mel, amely a palesztinai kivándorlás szempontjából ebben a pillanatban nem egészen mindegy. Ezért merült fel a nagy kérdés: menni, vagy nem menni Luzernbe? Még nem döntődött el a kérdés. Mert nem is könnyű a probléma eldönzése. Eminens érdek, hogy a német zsidóság mai szomorú és kétségbeesett helyzetében fenntartsa a kontaktust a cionista világgal, mert hiszen úgy áll a helyzet, hogy nem tudhatják, mikor kell több és több zsidónak a vándorbotot kezébe venni és menni Palesztina felé? Fontos tehát, hogy mindent alaposan megtárgyaljanak. Viszont az érem másik oldala sem közbűbös. Hisszük, hogy a vezérek böles belátása eldönti majd a kérdést úgy, hogy abból nem származik semmi kára a német testvéreknek, viszont az összes felmerült fájdalmas kérdések alaposan letárgyalatnak. Bízunk az egészet a böles belátásra... ugysem tehetünk egyebet..

Amikor a Szent-templom égett!..

Részlet Lion Feuchtwanger „A zsidó háború” című válogatott művéből.

A kisorsolt papok ellátták a szolgálatukat, mintha semmi rendkívüli nem történe körülöttük. Beöltöztek, elvégezték az oltár és a szentedények tisztogatását, mint minden más napon. Már feltűntek az első lángok és az első rómaiak. A papok mégis úgy jártak-keltek a felfordulásban, mintha mit sem látnának.

A rómaiak eleinte nem zavarták ezeket a fehérruhás, kék-öves embereket. De aztán éppen úgy lemeszárolták őket is, mint a többieket. Bizonyos elégtétellel szemlélték, hogy az Örökkévaló kék övének viselői, ha hardot mártanak testükbe, éppen úgy meghalnak, mint a többi közönséges halandók.

Mikor Gaisalai Jochanan csapatával elhagyta a templomot, Phanas főpapnak fel ajánlotta, hogy őt is magával viszi. De Phanas visszautasította. Ha csak mee tudná állapítani, hogy mit akar tőle az Ur. Nagyon nehéz, mert az égiek együgyűséggel sújtották. Milyen szép volna, ha építőmunkás maradhathat volna. Most tanácsalaul, sírósan köborol elhomályosuló szemmel keres valakit, akitől tanácsot kérhetne. Féltéken hallgatózik, hogy vajjon nem szöla-e meg benne, hogy az Ur hangja... de nem hall semmit. Mire ez azért van, mert a kincstárnok rábe-

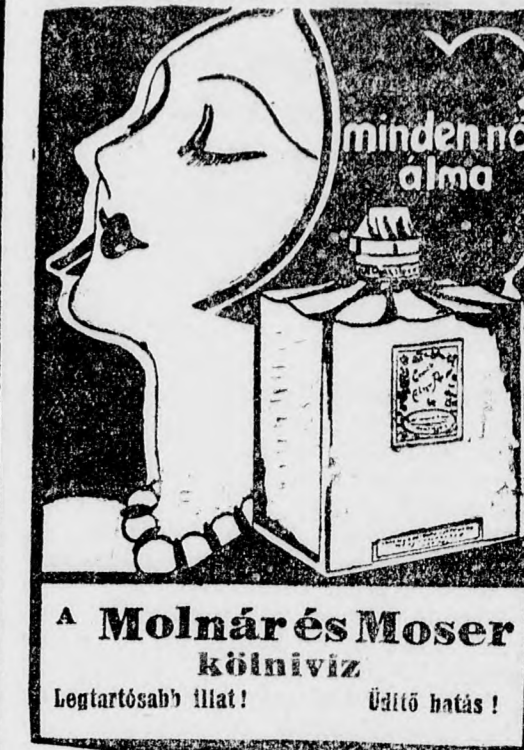
A német rendőrség parancsnoka a bűnözésről

Dacára annak hogy komoly krimínális ták szerint a zsidók között aránytalanul kevés a bűnöző, a németek most alanti rémségekkel akarják befolyásolni a közvéleményt. Érdekes, hogy ezeket a szemenszedett hazugságokat a budapesti „zsidó”, napilapok közlik minden kommentár nélkül.

A sajtó képviselői előtt Daluge altábornagy, a német rendőrség parancsnoka nyilatkozott az állítólagos németországi zsidóüldözésekről. Kijelentette, hogy az ugynevezett világsajtó zsidó kézben levő részének most ez a nagy szenzációja, de ezek közül az urak közül senki nem veszi macának a fáradtságot, hogy komolyan kutasson az okok után, amelyek a német népet a védelmi harcra kényszerítik a zsidók tolokodása és a zsidók bímel ellen. Az új rendőrség a korábbi felfogással ellentétben inkább abbahagyja feladatát, hogy előzetes intézkedéssel lehetetlenülé tette a jogrendnek társadalom-ellenes részről történő megzavarását.

Bár sikerült az 1934 évben a birodalom fővárosában a családi esetek számát 18.000-re leszorítani, az 1933 évi 31.000-ról, az okozott kár még mindig meghaladja a 112 millió márkát és amellett megállapítható volt hogy a család árulmek tetemes részét, hanem is a legnagyobb részét még mindig zsidók követik el. A berlini rendőrség családi ügyosztálya tüzetesebben megvizsgálta 22 kifogásolható házaló cég esetét és ezek közül huszban zsidók működtek. 1931-ben és 1932-ben a nemzetközi kábítószerekkereskedők 25 százaléka zsidó volt és csak a legutóbbi két évben csökkent némileg arányszámuk, holott a német összlakosságnak mindössze 0.76 százaléka zsidó. Hasonlóképpen nagy a kábítószerekkel kapcsolatos bűntényekbe keveredett orvosok között a zsidók arányszáma.

A zsidó bűnözés egyik fő tevékenységi területé a hamisítátek és általában a fiktelt szerencsejátétek. Az emiatt előállítottak 60.6 százaléka zsidó volt. Még tanulsárosabbak

A Molnar és Moser kölniviz

Legtartósabb illat! Üdítő hatás!

a zsebtolvajközpont számadatai. Zsebtolvajlás miatt 1932-ben 411 előállítás történt. 1935. évben (47 százalék) zsidó volt az előállított. A rákövetkező években ezek a számok kissé csökkentek, ami megfelel a nemzeti szocialista forradalom óta a bűnesetek számában általánosan tapasztalt csökkenésnek. 1935-ben július 14-ig 67 zsebtolvajlás közül 24-et zsidó követett el, tehát még mindig 35 százalék az arányszámuk.

Különösen feltűnő a zsidók részvétel: utazó és nemzetközi tolvajbandákban. 1932-ben a kérezerült nemzetközi zsebtolvajok 82 százaléka, 1933-ban 65, 1934-ben 42, és az 1935. év első felében 65 százaléka volt zsidó. A nemzeti szocialista részről tett erőves intézkedések hatására ezek a nemzetköz zsidó zsebtolvajok kivándoroltak Lengyelországba, Csehszlovákiába, Franciaországba, Belgiumba és Hollandiába.

Mind ezekről hivatalos adatok tanuszkodnak, amelyeknek senki nem tagadhat le. A rendőrség főnöke végül örömet fejezte afőllött, hogy a német nép most már a zsidósággal kapcsolatos bajok jórésztétől megszabadult.

Mint a többi pap, az öreg Nitai is, miután a templomig vezette híveit, komolyan és hittel nekilátott templomi szolgálata elvégzésének. A lángok loboztak, de az ő vén, mo gorva arcán mosoly ült. Tudja, ma jönni fog az égi jel. Mikor a tűz kitört, nem uerkeült el az udvaron keresztül a többiekkel, hanem nyolc társával együtt felment a templom lépcsőjén. Jó érzés volt ez, menni ís-tel, most még emberkéz építette templomban, de nem sokára odafejt lesz, az ég alatt az Örökkévaló közelében.

Felértek a tetőre, a templom legmagasabb párkányára, alattuk lángok és a rómaiak. A haldoklók kiabálása és a légiók vad éneke felhatolt hozzájuk is, a Felsőváros felől rikoltozott a nagy harsona hangja. És akkor megszálta őket a szent lélek, az éhség jelenéseket varázsolt elébük. Elre hátra hímálva felsőtestüket, ítemesen, az előírások, nyujtott, éneklő hanzon harci és diadalénekeket mondtak a Szentírásból. Letörték aranylánczaikat, amik a madarak ellen védték a templom tetejét és lehaigálták a rómaiakra. Kacagtak, magasán voltak a lángok felett és feleltük már érezték az Örökkévaló leheletét. Mikor elérkezett az 41 dűssosztás órája, felemelték karikaikat, szét-tárt ujjaikkal előírás szerint és bekiáltották a pattogó lángokba az áldást és a hozzá-

Zsidó ápolónői tanfolyam létesült Clujon

Clujon létesült a Zsidó Kórház égisze alatt. Kétféle gondolat. Konstruktív program, amelynek célja, hogy zsidó nőket olyan életmódra készítse elő, amely egyesíti magában a hivatás magasosságát és a kenyérkereset praktikumát. „Eszter Nővérek Rendje”, zsidó ápolónőket, aszisztensnőket, műtőnőket, valamint a szociális gondozás egyéb területein való működésére alkalmas nővéreket nevelni. Két évig tart majd a tanfolyam, ahol megfelelő tényszerű oktatása révén olyan tevényt munkakörre predesztinált nőket képeznek ki, akiknek hiányát az erdélyi társadalom már régóta érzi. A zsidó kórházak, meg más zsidó szociális szervek nélkülözhetők az ilyen kiképzésű nőket és az Erdélyi Zsidó Ápoló és Gondozó Nővérek Intézetébe (Eszter Nővérek Rendje) beiratkozott nők két év alatt kiváló segítőrsai és munkásai lesznek a páratlan szociális munkának.

Csak örömmel lehet üdvözölni ezt a kezdeményezést és nem lehet egyéb és jobb kívánságnak, minthogy ez az új megindulás sikerüljön.

Milyen szép és felemelő lesz, ha képzett zsidó nők fognak állni a szenvedő betegek mellett, szeretetteljes zsidó kezek fogják gyöngéden simogatni a szenvedő testvéreiket és — az ég örizzen — az ő kezük fog remegni, amikor le kell csukni majd egy életben elfáradt embertársunk megtört szemét. Eszter Rendje, a gyöngédesség és szeretet rendje lesz. Megfelelő képzettség és testi lelki előkészület után indulnak majd az új életet felé a drága melegszerű zsidó nők. Egyelőre még nem sokan, hogy később minél számosabban kerüljenek ki a tanfolyamról, a rögs betegápolási pályára. Sokkalta szebb és magasabb az a célkitűzés, semhogy a legcsekélyebb „könyörgő”-séggel mehetnének ke resztül ennek a megindulásnak bölcsőjénél. De közvetve, azt a hivatást is teljesíti majd, hogy eloszlatja azt a tévhitet, hogy a zsidó ápolónők nem egyenértékű, más felekezeti ápolónőkkel. Bizonyára a tréfakérdések gunyos megnyilatkozása volt az,

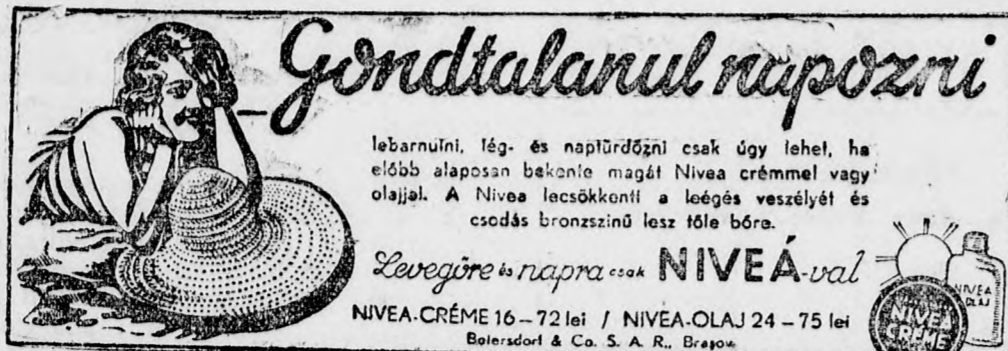
fűzött bűnbövelet, könnyűnek, megszegettnek érezték magukat.

Mikor befejezték. Nittai magasa emelke a templomkapu hatalmas kulcsát úgy, hogy valamennyien láthassák és felkiáltott: „Oh, Isten, nem találtál méltónak bennünket, hogy házadat gondozzuk. Vedd vissza kulcsodat!” És a kulcsot a magasba hajtotta. „Látjátok” — kiáltotta — „látjátok a kezét?” És valamennyien látták, hogy az égből lenyúlt egy kéz és elkapta a kulcsot. Azután megrecscentek a gerendák, a tető beomlott: Nittai és társai úgy érezték, hogy szép halált halnak.

Pedan kapitány rövid idővel délelőtt hajtotta be az első csóvát. Délután ötkor már az egész hegy égett. A Titus által felállított első tüzzelző őrség megpillantotta a lángokat és amint beakonyodott, leadta a jelet: „A templomot elfoglaltuk!” Felgyulladt a következő jelzőtűz, azután a rákövetkező és egy óra leforgása alatt egész Judea és Szíria tudta a hírt.

Megtudta Jabneban, Jochanan ben Sakkai is: a templom elesett. A kis öreg ember megzagatta ruháját és hamut szórt a fejére. De még aznap estére illeszt hívott egy be.

„A mai napig, jelentette ki az egybegyűltek előtt, „a Jeruzsálemi Nagy Tanácsnak volt joga magyarázni Isten szavát, ő döntött az idő kezdete fölött, afölött, hogy mikor kezdeni ühöld és mikor telihöld, mi

lebaránni, lég- és naplőről csak úgy lehet, ha előbb alaposan bekenté magát Nivea crémnel vagy olajjal. A Nivea lecsökkenti a legészes veszélyt és csodás bronzszínt tesz fölé bőre.

Levegőre és napra csak NIVEÁ-val!

NIVEA-CRÉME 16 — 72 lei / NIVEA-OLAJ 24 — 75 lei

Beiersdorf & Co. S. A. R., Brno.

amikor azt mondták, hogy amikor egy nemzsidó ápolónőtől kérdik a hozzátartozók, hogy „miképpen töltötte az éjszakát a nagy beteg” emilyen választott: „sajnos rosszul” ellenben a zsidó ápolónőtől, a nem képzettől, a nem szakemberrel kiképzettől, a kolléda lelki előkészület nélkül odakerült ápolónőtől ha megkérdezték, mit csinált a nagy beteg az éj folyamán, meg így választott „volt nekem egy rossz éjszakám.” Napnál is biztosabb, hogy az Eszter Rendjéből kiképzett ápolónő nem fogja a maga éjszakájának rosszasságát előtérbe tenni, hanem lemondásos nehéz és sokszor bizony a sok szenvedés látása folytán keservesnek is mondható hivatását úgy fogja majd fel, hogy a beteg éjszakájáról fog referálni. És mert „mindnyájunkat érhet baleset” ki tudja, melyik zsidó nővér fogja megigazítani párnáikat hosszú és kínos éjszakák folyamán. Eszter nővérek jól készüljenek fel a hivatásukra — nagyon jól...

Hatvan millió ember hadat üzent 60 zsidó fagyaltosnak

Rendelet jelent meg Berlinben. Külsőleg semmitmondó rendelet, a tartalma sem való mi szenzációs. Csak ennyi: a zsidó fagyaltos szalonok este 7 órakor tartoznak bezárni. Tetszik érteni mit jelent ez? A nagy német világárosban sokezerrel fagyaltos szalon van. Ezek közül van vagy hatvan zsidó árus is. Nvári szezonikok, a melegben jól estek egy kis hűsítő szopoztatni. A szomias és fáradt nagyvárosi ember nem nézi meg előbb, hova megy be, így a zsidó szalonba is bebetéved. Lehet, hogy a zsidó szalonok jobb és olcsóbb árut adnak. Lehet, hogy így van, lehet, hogy nem. De bizonyos

hogy rem mehetett rosszul nekik. Talán jobban, mint a fajnemestett árja fagyaltosoknak. Mit tesz erre a világ egyik legnagyobb „kulturépe”? Hadat üzent 60 fagyaltosnak. Hatvan, vagy hetven millió német megindította az egész állami apparátust. mozgósiott 5000 tankot, 10.000 repülőgépet és hetven millió embert és megindította az új háborút. Hatvan szerencsétlen zsidó kisexistenciája ellen. Megtiltotta, hogy nem szabadján hét órán túl árusítanak. Az áriának lehet 12-ig is. Az áriák eladhatók a fölése szorított kis izesített jeget. Nekik szabad mert ők teutonok. Ők hősök, ők vitézek, ők nagyszerű emberek. Nem lehet hagyni, hogy ez a derék faj, inferioris, görbelábú ványradt zsidóktól vett fagyaltos hűsüljön. Nem bizony! Le velük a piacról! Herunter von Mark! Nincs tovább. Bezárni, ronda zsidó fagyaltos. Megindul a teljes német apparátus, hatvan szegény kisexistencia ellen. És tegnap óta sirva, kétségbeesetten kell zárni az üzletüket, akkor, amikor megindul az igazi fagyasszítás. Dicsó, derék német nép! A nagy lelkek nemzete, ebben a kis rendeletben megmutatta igazi arculatát. Ebben a kis fagyaltos cseppben benne van az egész teuton barbár tenger. Bezárni, kis zsidók, mert így kívánja az árja erkölcs, az árja emberszeretet. Nem kell husáng, nem kell még gépfegyver sem. Csak egy néhány soros rendelet. Este hétkor záróra! Záróra. Bezárni, ami egyuttal lélekharangja is néhány száz zsidó ember existenciájának. Berlin és Hitler. Hadat üzent hatvan zsidó fagyaltosnak. A nagy német nép első „nagy” hadjárata. De bennünket még z sem fog legyőzni. Nagyobb hűdöget is kállunk mi és nagyobb meletet is. A modern máglya ez — ahol hatvan berlini zsidó fagyaltos vérzik el...

az Örökkévalótól megszállottnak érezték magukat, amint ezt a szemlélt végezték, mit kötelezővé tettek mindörökké.

A nap már felkelt, mikor széjelmenetek. Csak most érezték milyen kimerülték, de ez a kimerültség, a templom pusztulása felett érezték fájdalmuk ellenére nem volt fájdalmas.

Mikor a többiek már elmentek Jochanan ben Zakkai figyelmeseztie tanítványa Arach: „Még nem mondta toliba a mai napra szóló mondatst uram és tanítóm.” Jochanan ben Zakkai gondolkodott egy ideig, aztán diktálta: „Ha uralkodó asztalához vagy hivatalos, inkább régy torkodra kést, semhogy molton kapj az inveszklandozó ételek után: nagyon eszabított, de hazugok.” Arach látta, hogy milyen fáradt és keserű az arca, tudta, hogy kedvencéért, Josef ben Mithiasért aggodik és szíve mélyén nagyon félt.

A templom pusztulása pedig augusztus 29-én történt 823 évvel Róma alapítása után zsidó időszámítás szerint a 3830-ik év Abhavának 9-én. Az első templomot is egy Ab9-én pusztította el Nebukadnezár. Ez a második templom, 639 évig, 1 hónapig és 17 napig állott. Ez alatt az idő alatt minden nap reggel és este bemutatták az égő áldozatot az Isten tiszteletére, soker nap végezte a szertartásokat, amint elő van írva Mózes harmadik könyvében és ahogy sok-sok kor tanító: a legkisebb részletekig pontosan megállapították.

Erdélyi ortodox zsidóságának óhaja:

Szünjön meg inkább az orth. Központi Iroda, minthogy továbbra is tönkretegy az erdélyi zsidó közéletet

Kérdések Wézel Albert elnökhöz. - Ezer zsidó katonai kérésére nem is válaszolt az Iroda. - Simleu Silvaniei hitközsége és főrabija iszur előtt. - Az Iroda jelenlegi összetételében nem alkalmas arra, hogy a hitközségekben megteremthesse a békét.

Sorozatos cikkeink, amelyekben az erdélyi orth. Központi Iroda ügyeivel foglalkoztunk, nagy meglepedést és elismerést váltottak ki az egész országban, de az utóállamokban is, ahol megdöbbenéssel olvasák hétről-hétre, miként szálltunk a régi-nívós erdélyi ortodoxia, rabbi-családok ádiz veszekedésének színhelyére. Megdöbbenő lelkiismeretlenséggel hirdetik már régebb óta a Központi Iroda hivatalos berkeiben, hogyha lapunk nem regisztrálna a veszekedéseket, akkor már régen béke honolna az erdélyi Izraelben. Szerencsére a zsidó közvélemény nem félrevezethető tömegből áll, hanem mind gondolkodó komoly elemek, akik jól tudják, hogy mi csak ezredrészt tudjuk megírni mindama hámeresztő és kegyetlen üldözéseknek, amelyek főleg Satmarról indulnak ki és amelynek eredménye, hogy

Sorozatos cikkeink, amelyekben az erdélyi orth. Központi Iroda ügyeivel foglalkoztunk, nagy meglepedést és elismerést váltottak ki az egész országban, de az utóállamokban is, ahol megdöbbenéssel olvasák hétről-hétre, miként szálltunk a régi-nívós erdélyi ortodoxia, rabbi-családok ádiz veszekedésének színhelyére. Megdöbbenő lelkiismeretlenséggel hirdetik már régebb óta a Központi Iroda hivatalos berkeiben, hogyha lapunk nem regisztrálna a veszekedéseket, akkor már régen béke honolna az erdélyi Izraelben. Szerencsére a zsidó közvélemény nem félrevezethető tömegből áll, hanem mind gondolkodó komoly elemek, akik jól tudják, hogy mi csak ezredrészt tudjuk megírni mindama hámeresztő és kegyetlen üldözéseknek, amelyek főleg Satmarról indulnak ki és amelynek eredménye, hogy

amikor az igazság százperentesen mellettünk van.

Régi mondás, hogy az a dühös, akinek nincsen igaza. Mi nem vagyunk dühösök, mi nem ragadtattuk el magunkat, mi nem veszünk fel azt az utszeli tönust, amelyet az orth. Központi Iroda elnökének lapja, a hivatalos lap felvett velünk szemben. Mi bátran, sőt szívesen megyünk pártatlan bíróság elé a mi igazunkkal, mert a mi igazunk az egész erdélyi kulturortodoxia igaza, amelyet sárhatiport, megadott, tönkresilányított az a mentalitás, amely az ál-chassidizmus köntösébe burkolozva, mint sáskaráj pusztítja el annak a vétesnek minden eredményét, amelyet évtizedekig szorgalmasan vetettek a mi igazi nagyjaink.

Kérdézzük Wézel Albert elnök urát.

Vajjon a „Népünk” volt a megindítója annak a harcnak, amely Satmaron és Careiben ogy régóta dúl és amely teljesen tönkretette ennek a két hitközségnek jövőjét? Vajjon mi degradáltuk a „sechita” szentségét ugyanarra, hogy a kor caddikimiaiak sak terjeit iszurakkal destrualták?

Vajjon a satmari évtizedes harcnak mi vagyunk feloldói? Vajjon a 400 ember, aki ott akarja hagyni az anyagilag és erkölcsileg tönkresilányított satmari hitközséget, a mi felszólalásunkra akarja otthagyni az anyahitközséget, vagy pedig külső fizikai és benső lelki kényszer hatása alatt növegik keservesen — hogy nem bírjuk tovább!

Nem bírják tovább Satmaron és nem bírják tovább Careiben, de nem mehet tovább így Oradeán és Clujon sem. Mi vagyunk-e okai annak, hogy kettéválás előtt áll az egész erdélyi ortodoxia? Mi igazolhatjuk évfolyamaink minden egyes számával, hogy nem szüntünk meg hangoztatni, a békés együtt működés szükségességét és az erdélyi ortodoxia egységének minden áron való fenntartását.

Nem-e az Iroda vezérkara volt az, amely a gyűlölet és szélsőséges egyházi harcok színterévé tette az összes hitközségeket? Nem-e egyetlen klikk befolyása alá került az Iroda, amely minden párton és minden személyes szenvedélyességen felülmúló kelené őrt álljon a zsidóság eme nagyfontosságú posztján? Mi mindenkor a lehető legnagyobb elfogultság nélkül regisztráltuk az eseményeket, de a prókolláció nem maradt el egyetlen alkalommal sem.

Aminthogy most, amikor mi sorozatosan, adatok széles kitérésével írunk meg és adtuk keresztmetszetét az erdélyi orth. Iroda belső életének, akkor az Iroda hivatalos lapja, tehát Wézel elnök ur lapja, olyan utszéli tönusban támad bennünket, amelyre a zsidó zsmualisztikában még példa nem

a maga kis erkölcsi, de annál nagyobb anyagi hatalmával. Körülötte ott volt már az őseinek kottériája, akik fételték a falatokat, fételték a parnoszet és vitték, vitték a 70 éves öregembert a szélsőséges teitelbaumizmus felé. Eltagyta régi ideológiáját, elhagyta régi fegyvertársait, barátait, megnyozódását és odaszegődött az erőszakosakhoz, a kiméletlenek, a semmitől vissza nem riadóknak táborához.

Megnyerték fegyvertársnak és ezt kevés „koved”-del, egy árnyékuralom minden látszatával, de elég bőséges anyagiakkal elensúlyozták azt a lelki feszültséget — amelyet bizonyára kiváltott ez a párfordulás.

Hát nem veszi észre az erdélyi közvélemény,

amire mi annyiszor rámutattunk? Természetesen hogy észrevette már és az orth. Iroda szegyelet. Észrevette, hogy főrabiját feleje sem néznek az Irodának. Ott egyenahány egészen jelentéktelen, kis és bizonyos szempontból lekenyerezett hitközségi rabbi-cskek (lásd: apahadi samesz stb.) mennek még el az ülésekre, olyanok, akik nem is tagjai a választmányoknak, de mindenki távo: áll fölük, aki valamit is számít az erdélyi zsidó közéletben. Aminthogy írunk is, hogy a teitelbaumi front és a Wézel Albert főrabii környezete, meg a földtől tisztviselőikar jelent az Irodát, de távolról szem az erdélyi ortodox zsidó közvéleményt. Sőt: bátran állhatjuk, hogy

ma már teljesen idegenül áll az erdélyi zsidó közvélemény 90 %-a az Irodával szemben.

Az Iroda jelenleg nem más, mint a satmari ál-chassid front egyik végrehajtó szerve. Csak az történik, amit ők akarnak és mert ők semmi másra, mint egyeduralomra nem törekcsenek, semmi más nem lebeg szemük előtt, mint az áskendők teljes letérese és megsemmisítése, ehhez a furesa és traktikus történelmi szerephez adta oda magát Wézel Albert, volt tudat főrabii, a jelenlegi orth. Irodai elnök.

Le style l'homme.

S amilyen az ember, olyan a stílusa. Mondjuk-e ezt Wézel főrabii urra? Vajudik kezünkben a toll és agyunkban a gondolat, hogy ezt rája is vonatkoztassuk, azok után, hogy elolvastuk hivatalos lapjának főmédvényét. Hiszen ezek a klikk olyan hihetetlenül durva, utszéli tönusban íródtak, amilyenre még példa nem volt. Szitkozódás, triviális kifejezések, szeméremlékili izléstelenségek föl hemzsegenek ezek az „írásnivek”. És valamennyi a fejűl az erdélyi választás zsidóság „fejétől” jóváhagyottan és áfáforotan. Pedig e durvahangú és alantas intenciójú cikkek helyett mennyivel szebb lett volna és mennyivel inkább elvártuk volna a régi Wézel Alberttól, nem a leterorizált, ál-chassidra áfistett Wézel Albert főrabiiól, ha inkább ezt írta volna:

Mit végzett az Iroda elnökletem alatt?

És leírta volna, Ennyi meg ennyi milliót hoztam el a hitközségi lelkesek és tanítók

állami kongruája címén. Ennyit meg ennyit adtunk a Jesiváknak. Ennyit hoztunk fel a zsidó körháznak. Sokat alkottunk (ezt és ezt), a vallásos ifjúság nevelésére, lelki befolyást gyakoroltunk, megcsináltuk a Tora-che Jesivoszt, hogy ne éhezzen sokezeresnyi bocher, keresztülvittük az egységes hitközségi alapszabályok jóváhagyását. Az erdélyi hitközségekben rend van és ahol valami kis differencia volna, ott az Iroda közbejöttével három nap alatt helyreállt a béke. Ezt kellett volna írni — igen, ezt — ha lett volna mit... De nem volt mit... mert nem is lehetett.

Ellenben igaz az, hogy Wézel főrabbi ur személyesen mondotta lapunk főszerkesztőjének annak idején hogy Rosner titkár olyan irásokat küld el és úgy intézkedik, ahogy azt Sattmarról dirigálják (lásd: Freund Chaim alelnök — Teitelbaum Joel legfőbb híve), viszont az ő uralma csak egy árnyékdicsőség. Mit is imciálhatna, mit is dolgozhatna Wézel elnök ur, ha nem engedik érvényesülni. Hagyták, hogy legalább egy zsidó lapot adasson ki vejeivel és ezen a réven keressen kontaktust a zsidó közönséggel. **Ellenben igaz az, hogy egyetlen neves erdélyi főrabbi sem megy el az ülésekre és elítéli az Irodát, csak nem mer megnyilatkozni, mert lelki terror alatt áll.**

Ellenben igaz az, hogy Ilva Mican a legatöbbi pészachi ünnepek idején 1000 zsidó katonát vezetett, akik könyörögve kérték az orth Irodát, hogy a jogszerint nekik járó husvét szabadságot adjon nekik. Még választ sem méltatta őket az Iroda, nemhogy ügyük elintézését nyert volna. De viszont mácsoszló sem gondoskodott, úgy hogy a katonák egy része 8 napig éhezett, nagyrésze pedig megszegett a pészachi tilalmakat. Így végzi el az Iroda hivatását.

Milyen ez a kapcsolat? Mi sokkal szentebbnek, magasztosabbnak tartjuk ezt a hivatást, amelyet ezen a téren betöltünk és amelyet csak az utókor fog kellőképpen honorálni, semhogy mi is az elnök ur orgánumának hibáiba esnénk. Mi nem izetlenkedünk, ellenben azt meg kell írjuk, hogy amint a lapban, úgy az orth Iroda levélpapírján olyan nemhogy Irodához, hanem egy legutolsó kis egyetemességnek hívódjához sem méltó levelezést is folytat az Iroda, amelyért még alkalmadtán számoltunk, remélhetőleg a bennünket diktóra elé hívókkal szemben. Amint hogy furcsa érv az is, hogy azért nem hívunk meg egy zsidó újságot a gyűlésekre, mert ott feliebb ül a tudósító, mint kellene. Lehet-e ez más, mint neveléses s bormirt jogcím arra, hogy a zsidó újság, tehát a nyilvánosságot kizárják a választmányi ülésekről? Hát nem-e látható ebből is a terrornak az a legmagasabb foka, amelyhez kevés hasonló akad a zsidóság utabbi történelmében.

Ha nekik nem lenne sok és csunya takarivalójuk, amelyre részben rámutattunk, akkor nekik kellene hívni a sajtót, mint a közvélemény irányítóját és őrét, hogy följöjjenek és nézzék meg, miként is történt az Iroda ügyvezetése.

Ami a legjellemzőbb! Az iszurral kapcsolatban rámutattunk arra, hogy 16 világhírű gaon hogyan nyilatkozott az Irodáról és a satui caddikról, akik uralják az erdélyi zsidóságot, minden jog és törvényesség ellenére. Most erre a ragy felütnést keltett iszurr az, mondja az Iroda hivatalos lapja, hogy nem számít semmi, sem a munkácsi, sem a többi gaon véleménye, mert azok nem erdélyiek. Oh, kicsoda naivitás elképzelni, hogy ezt a zsidóság elismeri, mint jogos érvet. Nem is ismerheti el, mert

I az erdélyi rabbi le vannak terrorizálva, mert az a durva és mindenkin és minden keresztlügőző mentalitás, amely arakodik az erdélyi zsidó közéletben, nem engedi ki egy pillanatra sem a lelki és egyéb terror által a jobberzésű és velük szembenálló főrabbiakat. Hiszen ellenük is azonnal jön az iszurr, a chéren, az átkok és egyebek.

inkább hallgatnak, de ez a vihar előtti esend amely aztán egyszerre kavargatja majd fel az összes lefolyt szenvedélyeket.

2. Mióta mervadó a zsidó vallási tételk szemponjtábol az, hogy az országhatár itt és itt kezdődik és amott végződik. Így tehát példának okáért a halmi főrabbi még kompetens, de már a chusti, vagy munkácsi nem, mert a párisi békekötésekkor a nagyhatalmak így húzták meg a határvonalakat. És hogyan van az, hogy a satui caddik még is beavatkozik a jeruzsálemi és chusti stb. zsidóság és hitközségének belügyeibe.

Tudunkkal itt más mértékek az irányadók. Sőt, nagyon is lényeges momentum az, hogy a cseliszlóvákai, magyarországi, csehszlovákiai és más országbeli rabbitestvéreik elfogulatlan bírálóitá kellene bízni az itt folyó csunya egymás-marást és végre valamilyenképpen ki kellene evickéltetni a zsidóságot abból az erkölcsi nivótanságából, amelybe beleértették az ál-chassidizmus erdélyi exponensét.

Mi mindenki a béke: hirdettük és hirdettük ma is. De tudjuk jól, hogy bizonyos körök és alkalmadtán majd rámutatunk nyíltan arra is, hogy kikből áll ez a „kör”, inkább azt akarják, hogy legyen vita, veszekedés és még a kettéválaszt sem tállják borzasztónak, csak azért mindezt, mert egyéni és főleg üzleti egondolásaiknak így jobban megfelelne a helyzet.

Szomorú és kétségbeesítő, hogy az Iroda hivatalos szócsöve, mellé fog a kérdések taglalásánál, egészen nyilvánvaló személyi ti-madásokban adja ki mérget, ahelyett, hogy nyíltan, emelt fővel, adatokkal, érvekkel harcolna ellenünk. De nem tud, mert nincs érve és nincs nivója.

Olyan aiantas, kicsinyes, olyan semmitmondó, utszéli az egész sajtómegnyilatko-zás, az egész le style l'homme, amilyen lehetetlen az egész orth Iroda.

A simleul-silvaniei eset. É; hogy mennyire nem áll hivatása magaslatán az Iroda, hogy mennyire szítja az ellentétet, ahelyett, hogy appanálna, arra álljon itt jellemzésül a simleuli eset, amely egészen friss seb az erdélyi zsidóság testén. Ez karakterkép és bizonyítéka annak, hogy lassankint, mint a ragály terjed el ez a fe-tély egész Erdély zsidó közéletének testén, hogy mindenhol inficidion és betegség terjed az Irodát, amelyért még alkalmadtán számoltunk, remélhetőleg a bennünket diktóra elé hívókkal szemben. Amint hogy furcsa érv az is, hogy azért nem hívunk meg egy zsidó újságot a gyűlésekre, mert ott feliebb ül a tudósító, mint kellene. Lehet-e ez más, mint neveléses s bormirt jogcím arra, hogy a zsidó újság, tehát a nyilvánosságot kizárják a választmányi ülésekről? Hát nem-e látható ebből is a terrornak az a legmagasabb foka, amelyhez kevés hasonló akad a zsidóság utabbi történelmében.

Ellenben igaz az, hogy Wézel főrabbi ur személyesen mondotta lapunk főszerkesztőjének annak idején hogy Rosner titkár olyan irásokat küld el és úgy intézkedik, ahogy azt Sattmarról dirigálják (lásd: Freund Chaim alelnök — Teitelbaum Joel legfőbb híve), viszont az ő uralma csak egy árnyékdicsőség. Mit is imciálhatna, mit is dolgozhatna Wézel elnök ur, ha nem engedik érvényesülni. Hagyták, hogy legalább egy zsidó lapot adasson ki vejeivel és ezen a réven keressen kontaktust a zsidó közönséggel. **Ellenben igaz az, hogy egyetlen neves erdélyi főrabbi sem megy el az ülésekre és elítéli az Irodát, csak nem mer megnyilatkozni, mert lelki terror alatt áll.**

Ellenben igaz az, hogy Wézel főrabbi ur személyesen mondotta lapunk főszerkesztőjének annak idején hogy Rosner titkár olyan irásokat küld el és úgy intézkedik, ahogy azt Sattmarról dirigálják (lásd: Freund Chaim alelnök — Teitelbaum Joel legfőbb híve), viszont az ő uralma csak egy árnyékdicsőség. Mit is imciálhatna, mit is dolgozhatna Wézel elnök ur, ha nem engedik érvényesülni. Hagyták, hogy legalább egy zsidó lapot adasson ki vejeivel és ezen a réven keressen kontaktust a zsidó közönséggel. **Ellenben igaz az, hogy egyetlen neves erdélyi főrabbi sem megy el az ülésekre és elítéli az Irodát, csak nem mer megnyilatkozni, mert lelki terror alatt áll.**

Ellenben igaz az, hogy Wézel főrabbi ur személyesen mondotta lapunk főszerkesztőjének annak idején hogy Rosner titkár olyan irásokat küld el és úgy intézkedik, ahogy azt Sattmarról dirigálják (lásd: Freund Chaim alelnök — Teitelbaum Joel legfőbb híve), viszont az ő uralma csak egy árnyékdicsőség. Mit is imciálhatna, mit is dolgozhatna Wézel elnök ur, ha nem engedik érvényesülni. Hagyták, hogy legalább egy zsidó lapot adasson ki vejeivel és ezen a réven keressen kontaktust a zsidó közönséggel. **Ellenben igaz az, hogy egyetlen neves erdélyi főrabbi sem megy el az ülésekre és elítéli az Irodát, csak nem mer megnyilatkozni, mert lelki terror alatt áll.**

Ellenben igaz az, hogy Wézel főrabbi ur személyesen mondotta lapunk főszerkesztőjének annak idején hogy Rosner titkár olyan irásokat küld el és úgy intézkedik, ahogy azt Sattmarról dirigálják (lásd: Freund Chaim alelnök — Teitelbaum Joel legfőbb híve), viszont az ő uralma csak egy árnyékdicsőség. Mit is imciálhatna, mit is dolgozhatna Wézel elnök ur, ha nem engedik érvényesülni. Hagyták, hogy legalább egy zsidó lapot adasson ki vejeivel és ezen a réven keressen kontaktust a zsidó közönséggel. **Ellenben igaz az, hogy egyetlen neves erdélyi főrabbi sem megy el az ülésekre és elítéli az Irodát, csak nem mer megnyilatkozni, mert lelki terror alatt áll.**

zött ki vagy pedig valami olyan család ki-klikk-érdek, amelyre előbb-utóbb világosság derül. Egyszóval megindult a harc az Iroda és a hitközség között. Az Iroda azt mondja azt akarom, hogy a Schönberger-unoka (jövendő férje dajen legyen Simleul város zsidó lözségében. Akarom! és pontum. A-hogy kimondta az akarom-ot, amikor egy dajen-ügy volt aktuális Oradeán, vagy amikor egy néhány helyen az országnak, ilyen kérdések felmerültek. Sőt, tovább is ment. Amikor megtudta a „békét szerető” és a békét minden erővel „áldozó” (refe soléni) Iroda, hogy ellenállás készül a terv ellen, közölte azt is, hogy akkor „re-olog” lesz a simleuli hitközség. Értjük ezt? Ehreimek főrabbi hitközsége neolog lesz! Értjük ezt a frívól jätéket? Neolog lehet Erdély egyik legvallásosabb közölete. Mert nem akarja magára erőltetni azt, akít nem akar.

Diktora! Gyerünk a diktórához. Ezt mondja az Iroda. Lássuk mit mond a böcs rabbitaacs így elvben nem is volna kifogás egy ilyen igazságos bírói fórum elé menni. De akáki gaza van, akár nincs a simleuli hitközség-nek, akár milyen „győzelmet” arat az „I-lapot” neki kell megfizetni. Egy ilyen diktó-ra nem szerény a költségek felszámításánál. Néhány tízezer lei nem jätszik nagyobb szerepet — már, amit a hitközségnek kell el-teremteni. Megint jöhetnek protektós bírák, a maguk borsos napidíjjával, megint jöhrnek a ki-és beszálások, végül az ezernyi gonddal és allig egyensúlyban tartott hit-községi költségvetés borul fel azon, mer egy vallásos zsidó közéletnek diktóra cás kell menni, mégha minden laikus előtt is napnál világosabban is igazolható — igazú így terem a béke.

Hasztalanul védekezik a hitközség az-zal, hogy nincs szüksége dajenre. haszta-ian emel óvat ellené Ehrenreich főrabbi, a-ki már régen váolt tartja magát az Irodától, mert látta, hogy más hitközségeknél mit mlt volt az Iroda és két éve feljé se néz az Iroda gyűléseinek és hába kádtta a hitkö-zség, hogy már volt egy ilyen diktórában ré-sze, amely tízezerbe került, az Iroda kor-i-teusának jötvényáa folytán. Minden hába, Az Iroda felkavarta a hitközség bébjét, mert ebből jövedelmeket lehet kiperéselni, és nagy jövedelmeket, neki, vagy csalótsáinak igaztalan ügyek védelmében!...

Emlögus. Ez tehát a legújabb eset. Méltán sor-kozik a többi mellé, amelyeket hosszú évek óta mindig felszínre hozunk és közölünk an-nak minden kulisszatitkát az informálatlan erdélyi közvéleménnyel. És ígérjük, hogy a-míg nem lesz rendszerváltozás, amíg nem szűnik meg ez a kétségbeesítő furcsa állapot addig folytatunk kell a harcot, mert mel-lettünk van az igazság.

Mi a harcot folytatni fogjuk, mert ez a feladatunk, ez a hivatásunk. Nem méltatlan harc ez, nem l'art pour l'art gyűlölködés szítása a kulturortodoxia végső erőfeszíté-se erejének, sőt létének megmentése érde-kében, a mindent elöntő, tönkretvő ál-chassidizmussal szemben. Azzal az irányvattal szemben, amely eddigi munkálkodásával végsőkig ledegrádtta, ledestrálta a zsidó tekintélyeket, a legfontosabb vallási élet-megnyilvánulásokat semmisítette meg. Ha harc kell legyen, legyen harc — mi állunk elébe, de csak fair fegyverekkel, csak európai módszerekkel, nem pedig meszír-ékkel, hatósági beavatkozással, átkokkal és sztkokkal, meg iszurokkal és chéremek-kek. Csak kulturreberhez méltó fegyverek-kel, nem pedig olyanokkal, ahogy a „hiva-talos sajtó” hadakozik ellenünk!

inkább szólni meg ez a Központi Iro-da, minthogy továbbra is veszekedéseknél, iszuroknak, lelételéseknél, hatósági beava-tkozásonak és a legszentebb vallási értékek-nek destrudálására szolgáljon és minden bel-ső zsidó bajnak legyen meledgya! Ez az Iroda jelenlegi összetételében és irányvadás-ba nem telet meg hivatásának.

HIREK

A „Népünk” elákeinek utányomását csakis a forrá megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5695
Péntek: Av 3. Augusztus 2.
Szombat: Av 4. Augusztus 3.

Heti szidra: שבת חזון דברים
Heti haltra: חזון ישעי' פירש

Szombat kezdete:
üzlet bezárás 7:45
gyertyagyújtás 7:50
Istentisztelet kezdete 7:55
Szombat befejezése 8:50
Csütörtök: חשדא

A Freund-téle satumarei textilgyárban horogkeresztesek doigznak

Megnyilt a Teitelbaum főrabbi által engedélyezett Szamos-sirana

Satmar a szélsőséges zsidóság hazája. A legutóbbi chassid-család a Freundék kiterjedt családja, melynek nesztora Freund Chaim, az erdélyi Központi Iroda alelnöke. Freund Chaim és fiai dugszadaz emberek a kiknek eddig csak textilanyagkereskedés volt, ameyben külföldi nagy gyárak lerakatai voltak, mely bizonyos irányban domi-náns szerepet juttatott nekik a szakmában. De mert a behozatali nehézségek folyton nö-vekedtek és a vagonyt is teaurálni kellett mert már házvetelekből elegend volt, elhatá-rozták, hogy a csehországi Mauthner-kon-cernnel együtt textilgyárat alapítanak.

Nem e lap hasábjaira valók azoknak a haroknak a leírása, melyek a gyár megindu-lását megelőzték. A minisztérium tiszser is visszautasította kérvényüket, amelyet gépek behozatalára adtak be és évekig elhuzodott, amíg végül megindultatott az üzem. Beföld-ön vásárolt ócska textilgépekkel. De az üzem megindult és elhez szakemberek ke-llettek.

Tekintettel arra, hogy ez az ál-chassi-dikus irányzat nincs tekintettel a köz érde keire és a bojkottot csak addig ismeri el jo-gosnak, amíg azt mások veszik igénybe rögtön Németországból hozattak szakmun-kásokat maguknak, akik természetesen a ho-rogkeresztesek köréből kerültek ki. De ta-lán még jó is, hogy mint ilyenek indultak el, mert ha megismerik az új gyárosokat, ak-or bizonyos, hogy még inkább átvedtek volna Hitler hiveivé. Láthatnak volna, hogy a profitért mennyire nem fontos nekik a vil-gal zsidó szolidaritása, mert ha nem így gon-dolnák, akkor nem sétálna a satmari park-ban a Freund-gyár művezetője és német munkásai horogkeresztesrel a gomblyukalk-ban. Nemrégiben a Bar-Kochba sportegylet tagjai észrevették ezt a Freund-féle horogke-resztest és fevitették a rendőrségre, mivel Romániában tilos az ilyen jelvények viselése. A német hackenkreutzos hátra hivatkozha-toit arra, hogy munkaadói zsidók és talán azt mondotta, hogy ő reb Jajlis Teitelbaum mű-vezetőnek is hive.

Végeredményben nincs semmi baj: a Freund-féle gyárban készült áruk jó minő-ségűek, nem is sádtézők — hiszen vigyáz egy düsseldorfi horogkeresztes!...

Teitelbaum főrabbi strand engedélyez

Éveken át a legnagyobb strand-ellenzők közé tartozott a satmari főrabbi. Nem hisz-szük, hogy a jelenlegi strandokat most en-gedélyezné, mert hiszen nem is teheti, hi-szen ott férfiak nőekkel fürdenek együtt. De mert bizonyára besugták neki, hogy legoda-adóbb hiveinek leánygyermekéi és fiai elég sürin járnak a közös strandra, elhatároztá, hogy berendeztet egy új Teitelbaum-stran-

dot is, ami nem is rossz idea, mert hiszen a nagy nyári melegben valóban csak hasz-nálhat a verekedésben kifáradt bochereknek hogy egy kissé hűsüljenek a Szamos szür-kés-piszkos habjaiban. A parton kabinokkal ellátott strand épült a hívek számára, ahova délelőtt férfiak, délután pedig a nők járhat-nak. Bizonyára vízi-pólosok is vannak kö-zöttük és a harcias rabbi-hívek ott itykezse nek harci hevüket egy kissé lehitetni a 38 fokos satmari melegben.

Van tehát már strandja is a satmari fő-rabbinak, csak azt kívánjuk neki, hogy leg-alább hiveinek gyermekei járjanak oda, mert ahogy a hírek mondják, azok inkább odagra vitálnak, ahol mégis délelőtt és délután is közös a fürdés és nem olyan hidegtelemes, mint a főrabbi által engedélyezett „köser,, fürdő helyen.

A bolgár zsidó hitközségek autonó-miája veszályben. Toseff kabinetje egy új vallási törvényt akar ráerőszakolni bolgár népre. Az új törvény szerint nem létezík többé nemzeti kisebbségi alapon való szer-vezkedés, csak vallási közület. Vonatkozik ez a rendelkezés a zsidókra is, akik eddig mint nemzeti kulturális kisebbség szerve-ződték. Az új törvény szerint a hitközsé-gek kizárólag vallási alakulatok. Hogy a hitközség vezetőségét választják-e, vagy ki-nevezik, erre vonatkozólag még nem alakult ki teljesen a vélemény. A tervezet nagy hátrafelé haladást mutat a zsidó hitközségek életében és nagy csapás a bolgár zsidóság-ra, mint kisebbségi alapon szervezett közü-letre. Julius 12. és 14. között Szófiában rendkívüli ülészakra jöttek össze a bolgá-riai hitközségek képviselői és ezen egyhan-gulag elhatározták, hogy kémi fogják a kormánytól, hogy hagyja meg a hitközsé-gek nemzeti kulturális karakterét. Egy de-legáció keresi fel a napokban a miniszterel-nöket és a kultuszminisztert és közölni fogják a konferencia eredményét és kémi fogják azok tekintetbevételét.

Kérjük mindenütt az
»ACBA-IUCIA«
antiseptikus pipere szappant
Kézmosáshoz használjuk az olcsó és kiváló minőségű medve védjegyű
»URSUS« szappant
Gyártja:
Breckner János r. f.
Alba-Iulia

A „Stürmer” komédia
Prágából jelentik: Nem egészen helyes volt a lapok ama tudósítása, amely a „Stürmer” betiltásáról szólt. Kiderült, hogy nem is volt szó a lap betiltásáról, ha-nem csak egyik számának elkobzásáról. De semmi esetre sem a lap zsidóellenes politi-kája miatt kobozták el, hanem mert egyes náci-vezérek ellen írt. Streicher azonnal Hitlerhez, legjobb barátjához sietett aki fel-oldotta még ezt a tiltalmat is. Kötelezte ma-gát arra, hogy nem ír többé másról, csak is zsidóellenes cikkeket.

Strandmelltartó és fűző
FUCHS MANCI fűzőszalonban
Piafa M. Viteazul 11-a. (Ullmann palota)

— Delegátusi választások a luzerni kongresszusra. Keletgaliciában 46 mandátu-mot kapnak a cionisták a luzerni kongressz-szusra. Ebből 19 klall cionista, 19 dolgozó Palesztina, 5 mizrachi, 2 zsidóállam pártbeli és 1 klall B. lett megválasztva. — Bukovi-nában a következő eredmény adódott: 2 dolgozó Palesztina, 1 klall B. és 1 mizrachi. Svájcban a sékelygyűzők 50 százaléka vett részt a választásokon. Dr Marcus Cohn klall cionista jelöltre 480, Beri Lockerre 390 szavazat esett s így dr M. Chon lett Svájc kongresszusi delegátusa. — Az egyptomi cionistákat a luzerni kongresszusra Leon Bason fogja képviselni, az egyiptini cionista szervezet alelnöke. — A dán cioni-sták legutóbbi gyűléstükön elhatározták, hogy klall B-hez csatlakoznak. A dán cioni-sták egy kis része mizrachista. — Hollan-diában a XIX cionista kongresszusra lead-tak a poalg cionra 245 szavazatot, általános cionistákra 212, mizrachira 108 szavazatot. Erdélyben a luzerni XIX-iki kongresszusra a delegátusokra vonatkozólag pártközi megállapodás jött létre. A mizrachi 2, a klall A. 2, az Aviva-Barisszia 1 és az Erez-z Jisrael Haovedet 1, összesen tenát 6 dele-gátusi képviseletet kap.

Jégszelekrények,
minden nagvságban legolcsóbb áron **Standard vasbort-gyár,** Str. Aurel Lázár 10. (Fogházumhely)

— A bulgáriai zsidóság tíz százaléka Vándorolt eddig ki Palesztinába. Szófia. A bulgáriai zsidóság körében nagy az elé-gedetlenség, amiért kevés certifikátot kap-nak kiutalva a Jewish Agencytól. Vala-mennyi hitközséget cionisták vezetnek. Ed-dig az ösz bulgár zsidóság 10 százaléka költözött Palesztinába. Ezt az arányszámot eddig egyetlen ország zsidósága sem tudja felmutatni. Az erős kivándorlást nem any-nyira a bolgár zsidók anyagi helyzete teszi szükségessé, hanem a zsidó lakosság erős cionista érzelmei. A Jewish Agency ennek dacára em ad ki elegendő certifikátot, bár sok megfélemlő ember állana az emigráció rendelkezésére. Az általános cionisták exe-kutívája tiltakozó iratot szerkesztett a Jewish Agencyhez, amelyben tiltakozik a mostoha bánásmód miatt, amelyet a certifi-kátok elosztása körül észlel a bulgáriai zsidóság.

Petrolgáz fűzőgépek speciális gé-zosítással, zománcozott fűzőfedények alpakka evészközök leszállított árakban **STERH JÓZSEF** vaskereskedés Piafa M. Viteazul 2. :— Telefon : 8-92.

— Érdekes döntés a magyar királyi kurian egy zsidó orvos és a pesti hitkö-zség közötti perben. Budapest. Rendkívül érdekes döntést provokált ki a legfelsőbb magyar bíróságtól egy zsidó kórházi főör-vos, aki a korhatár elérése miatt a hit-község által elbocsátatott állásából. A fő-örvos kártérítést perelte a hitközséget, viszont ez azzal érvelt, hogy mint autonóm testület, egyházi bíróság közbejöttével akarja az ügyet az orrossal rendezni. Az orvos viszont úgy állította be a dolgot, hogy ő mint kórházi főörvos nem tartozik alávetni magát a hitközség egyházi bírósá-gának. A Kuria úgy döntött, hogy a főör-vos igenis a hitközség alkalmazotti státu-sához tartozik és a perben egyházi bíróság illetékes kimondani az ítéletet.

Hangulatváltozás Németországgal szemben. Az „Ouvre“ jelenti Londonból, hogy a zsidóellenes pogromok és Heldergróf gróf kinevezése berlini rendőrigazgatóvá, London mérvadó körében nagyon rossz benyomást keltenek. A lapok nyíltan írják, hogy milyen erős hangulatváltozást idéztek elő a legutóbbi események London közvéleményében. Ugy velük, hogy azok a közléstények, amelyek a megkötött flotta-program után kezdődtek és kedvező mederben haladtak, a legújabb események miatt megszakadtak. A kampószerkesztés utalom ezek után nem számíthat a City jóindulatára és ha felvetnék most a kérdést, hogy kaphatna-e kölcsönt, bizonyára egy kategorikus „nem“ volna rá a válasz. Ugyancsak ezt válaszolnak Amsterdamban, ahol szintén tárgyalnak egy kölcsön felvétele tárgyában. Ugyanez az eset Párisban is, ahová Ribbentrop ezredes akart hasonló ügyben utazni épen a közeli napokban.

Meghalt a délafrikai zsidóság egyik vezetője, Johannsburgban meghalt a napolban Bencion Hersch 50 éves korában, aki a délafrikai zsidóság egyik kimagasló vezetője volt. Egyik alapítója volt a délafrikai cionista szervezeten és az ottani Board of Deputiesnek. Fia volt Mayer Hersch nevével zsidónak, aki a „Chovové Cion“ mozgalom egyik uttörője volt. Ő alapította 1909-ben a „The Jewish Standard“ és később a „Zionist Record“ című lapokat.

Használd on rendszeresen
kelemes illatú

Szt. László

ferülélenítő szappant, megóvja mindenemü jarvalys es lerőző betegségetől

Az ICA nem vehet ki török zsidókat Palesztinába. Istambulból jelentik: A török hatóságok megtiltották az ICA iródnak, hogy törökországi zsidókat Palesztinába emigráltassanak. Csak a külföldi illetőségű törökországi zsidókat támogathatják. Az ICA ellen kiadott tilalom főleg a tráciai zsidókat érinti súlyosan, akiket a legutóbbi pogrom óta erősen üldöznek és szabadulni szeretnének Kemal birodalmából.

Saját gyártmányú cipőt, garanciaal legolcsóbban vehet SZIRMAY-nál, Oradea. Sas-palota.

Újabb bombafok Berinben
A rendőrség hivatalos jelentése dacára, a berlini nyugtalanságok tovább folytatódnak. Most már a Kurfürstendammon kívül a város északi és keleti részében is történetek kilengések. Kávéházak, cukrászdák és fogylalt-szalonok, amelyek zsidó tulajdonában vannak, vagy ahová zsidó kézség jár, el lettek pusztítva. Betörték a kirakatokat, összenyúzták a berendezéseket és a tulajdonosokat arra kényszerítették, hogy bezárják helyiséseiket. A rendőrség némán tűri a mozik előtti atrocitásokat és nem távolítja el a táblákat, amelyeken nagy betűkkel áll: „Juda verrecke!“ A külföldi lap tudósítók egyhangulag jelentik, hogy a berlini lakosság zöme, a polgárság és munkásság helytelenül a zsidók elleni kíméletlen hadjáratot, azonban nem mernék megnyitkozni, mert elnémitja őket a barna teror.

Megajlyit
GROSZ orth. étkezde
Oradea, Piața Unirii 16 előtt az udvarban
Holdas tempóval szemben.
Abonenseket, lakodalmas és bankett rendezéseket vállalunk.

Wedgwood ezredes szenzációs interpellációja az angol alsóházban a palesztinai bevándorlásra vonatkozólag

Néhány nappal ezelőtt rendkívül érdekes interpellációt jegyzett be az angol alsóházban Josiah C. Wedgwood ezredes, a cionizmus nagy angol barátja, amely osztatlan érdeklődést keltett az angol politikai életben. Számos olyan érdeklődésre mutatott rá, amely hátrányos irányban, megkülönböztetéseket tesz a Palesztinát felkeresni akaró zsidó és nem-zsidók között. Interpellációjának első pontja így szólt: — Igaz-e az, hogy Rosenblatt nevű Liverpooli angol állampolgárnak megtagadták a palesztinai vízum kiadását, mivel nem tudta a szükséges 60 fontot letétbe helyezni, amelyet garanciaképpen követelt a palesztinai kormány azért, hogy az illető visszatér illetékeségi helyére. Miért nem intézkedik a gyarmattügyi miniszter, hogy angol alattvalókat, eme 60 fontos garanciának lefizetési kötelessége alól mentesítsenek?

Malcolm Macdonald gyarmattügyi miniszter az interpellációra erre a pontjára a következőket válaszolta: — Nem látom be, miért volna szükséges, hogy a palesztinai fölkormányzó revizió alá vegye a 60 fontos garanciára kiadott rendelkezését, amikor csupán ez az intézkedés teszi csak lehetővé, hogy az illegális bevándorlás csökkentessék.

Wedgwood a következőképpen replikázott: — Hogyan lehet az mégis, hogyha valakit Wedgwoodnak hívunk, akkor ráébred: Palesztina földjére anélkül, hogy a 60 fontot letétbe helyezzék, viszont egy Rosenblatt nevű zsidónevelő angol alattvalónak e kell fizetni a fontokat.

Attól függ-e ez, hogy valaki milyen hájósztályon utazik, vagy pedig attól, hogy angol vagy zsidó neve van az illetőnek??

Malcolm Macdonald: A biztosíték kell akár zsidó az illető, akár nem!

Wedgwood: Való-e, hogy ennek a biztosítéknak letétele csak zsidókra vonatkozik és nem zsidókra? El lehetintenek?

Erre a kérdésre nem kapott az interpelláló ezredes választ.

Wedgwood ezután a következő kérdést intézte a miniszterhez:

— Hány illegális bevándorlás címen fogvatartott ember van jelenleg Palesztinában? És hányan élnek ott olyanok, akiket ezen a címen fogvatartottak de most már szabadlábban vannak?

Malcolm Macdonald:

— Junius 7-éről kelt fölkormányzó jelentés adatai szerint, jelenleg 85 zsidó illegális bevándorló van fogságban és akik ellen az országból való kiutasítási eljárás van folyamatban. Azok számát, akiket kaució érdekében szabadlábra helyeztek e pillanatban nem tudom, de megfelelő felvilágosítások elnyerése végett a fölkormányzóhoz fordulok.

Ezzel az ezredes interpellációja formailag befejezést nyert, de lényegileg továbbra is nyitva hagyta azt a kérdést, hogy miért kell megkülönböztetni a Palesztinába bevándorló zsidókat másoktól, holott ezt a földet a nemzetek szövetsége San Remóban mint „közjoggal biztosított otthont, nekünk ítélté?...

Házasságokat a legnagyobb titoktartással és a legbiztosabb eredménnyel közvetít, a széleskörű összeköttetéssel rendelkező „MIREA“ iroda. Cluj, Regele Ferdinand 116. Telefon 142.

Nagyakarításokhoz legkiválóbb festékek, padlólakkok, zománcfestékek, parkettpaszta, taparolók, keféseprők, csetek, háztartási cikkek, magastény, legjobb butortisztító és „express“ po oskairtó legolcsóbban.

STERN S. ENDRE cégnél, str. Nic. Iorg 5 10. Telefon: 478
Cimre különösen kérem ügyelni!

A német zsidóktól elveszik állampolgárságukat.

A német statisztikai hivatal jelenti, hogy 1933. július 1-től, 1934. januárig 13.121 nem árját fosztottak meg állampolgárságától. Mivel a nagyszabású kiutasítások 1934-ben kezdődtek és folytatódtak 1935-ben, kétségtelen, hogy tízezrekre rug azok száma, akik hontalanokká váltak a német állampolgársági rendelkezések folytán.

Ha paleztina utazását a legjobb feltételek között akarja lebonyolítani, forduljon bizalommal a nagy tapasztalattal rendelkező, régi utazási irodához:

„ZION LLOYD“
utazási szervezet a Kézel Kelet részére.
Igazgató: M. Jampolski
BUCURESTI, Ca. ca. Victoriai 33.
telefon 36 13

Erdélyi ügynökségei:
Dr. W. Neumann CLUJ, Str. Berthelot 12.
Balázs Miklós ORADEA, Str. Alexandri 34.
Comericius, Sa. u. - are, Iasi; Bratianna No. 1.
Weisz Jenő, SIGHET Str. Bogdan Vodă No. 33

A „ZION LLOYD“ szervezet gyorsan és lekiismeretesen kiszolgálja ügyfeleit. A ZION LLOYD Constantán spec. alis ügynökséget tart fenn, amely gondosodik az azok behajozásáról

Az osztrák antiszemitizmus. A „Salzburger Chronik“ című osztrák újság hosszabb cikket közöl arról, hogy mennyire elnyomják a zsidókat természetesen az osztrák gazdasági életben. A Nemzeti Bank és Kreditanstalt élén keresztények állanak. A Rothschild-ház bár még mindig vagyonos, elvesztette azt a pozícióját, amelyet évtizedeken át elfoglalt az osztrák gazdasági életben. Amint érezhető — írja a lap — nem kellene okvetlenül hitleri módszerek ahoz, hogy lassankint kiszorítsuk a zsidókat az általuk elfoglalt pozíciókból. Csak még a sajtóban van nagy és erős befolyásuk.

A pánerab mozgalom nem életképer a volt olasz külügyminiszter szerint. Párisból jelentik: A francia sajtó erősen foglalkozik az utóbbi időben Palesztina kérdéssel. Különböző cikkek tárgyalják az arab zsidó kapcsolatokat, főleg a közeléeti kérdéssel kombinálva. A „Revue Bleu“ című folyóiratban gróf Sforza, a volt olasz külügyminiszter ír a kérdésről és azt jósolja, hogy rövidesen erős zsidóellenes kampány fog megindulni az arabok között, azonban ez nem vezet eredményre, mert nincsen az arabok között egy olyan tekintély és erős kéz, amelyik vezetni tudna egy ilyen kampányt. Talán az elhunyt Faisal király lelt volna alkalmas és Hedszas jelenlegi királya Ibn Saud, aki azonban távol áll a dolgoktól. Gróf Sforza szerint az egész pánerab mozgalom fiaslót fog vallani.

Streicher „tompít“
A „Stürmer“ közli Streicher felhívását amely szövezerint így szól: „Akárhogy usztják tovább is a külföldi zsidókat, nehagyjatók befolyásolni magukat! A zsidó szerető, ha betörtének ablakait, ha megvernének őket. De mi ne hagyjuk magunkat provokálni. Aki ezt teszi, az nem nemzeti szocialista, nem antiszemita és nem zsidógyűlölő. Ne hagyjuk magunkat provokatóröktől elszédíteni. Fegyelmekkel kell előretörni. Aki másként cselekszik, az nem a német nép érdekében dolgozik. Aki csábítani hagyja magát a felelőtlenektől, az azt teszi, ami a zsidóknak kedves. Eljön még a nagy leszámolás napja!

PALESZTINA

A jeruzsálemi egyetem elhatározta, hogy emlékműveket rendez Hugo Victor hírneves francia író elhalálozásának 50. évfordulója alkalmából, valamint a híre Prof. Paul bakteriológus 50. elhalálozási napjának emlékére.

Tel-Aviv városi tanácsa elhatározta, hogy egy utcát Alfréd Dreyfus nevével fog elnevezni.

A jeruzsálemi építési vállalkozók tiltakozását jelentették be az építési előírások miatt, amelyek renkívül megnövekedtek az újabb jeruzsálemi építkezéseket. Azal fenyegetőznek, hogy amennyiben tiltakozásuknak nem volna eredménye, egy minden építési tevékenységet beszüntetnek Jeruzsálemben.

A Heikarim Bank (palesztinai), Swissany Mose elnökléte által ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy alaptőkéjüket 50.000 fontra emelik fel.

Etnológiai múzeumot Jeruzsálemnek! Ilyen cím alatt bocsátotta ki egy felhívást az ismert angol-zsidó történész dr Cecil Roth, aki Palesztinában időzött. A cikkben azt írja, hogy feltétlenül szükséges volna, egy etnológiai múzeum, mert Jeruzsálem egy etnológus részére valószínűs élmény. De ez nem tart már sokáig. Az európai állított olesősége elnyomja majd rövidesen a most látható mozlim, keresztény és zsidó viselkedet. Ezért meg kellene venni a jelenlegi ruhák modelljeit, az ünnepek és hétköznapi és kis miniatűr alakok lamintáit, valamint lefényképezni Dr Roth szerint kezdetben alig néhány száz font költséggel megindulhat egy ilyen múzeum.

Sir Artur Wachouse fölkormányzó részt vet egy új technikai iskola alaplételeténel, amelynek létesítéséhez 750 fonttal járult hozzá a kormányzat. A fölkormányzó rámutatott a technikai kiképzés elsőrendű fontosságára és főleg a német bevándorlók figyelmére ajánlotta az új iskolát.

Rizshántoló malom léteült angol tőkével. Az új malom alaptőkéje 35.000 font. Az üzem már meg is indult, kedvező kilátások mellett.

A Cion-kapunál, amely szemben van a királysírokkal, egy hatalmas kampószerket állítottak fel, „Heil Hitler“ felirással. A kampószerket felállítására óriási felhőborodást váltott ki a jeruzsálemi lakosság körében annál is inkább, mert a feltevések szerint a provokációt Hitler-barát arabok készítették elő.

Újból éhségstrájkolnak az illegális bevándorlók. Hat nappal ezelőtt hat bevándorló, akiknek iratai nem voltak rendben és ezért letartóztatásban vannak, éhségstrájkot kezdtek. Az elfogottak illetőségi országuknak Oroszországot mondták be, s ezért nem deportálhatók. Időközben négyen felhagytak az éhségstrájkokkal, ketten azonban folytatják.

Menn, az új cementárnyag vezetője Londonban tárgyalásokat folytat az Impert al Chemical Industrie-vel azzal a céllal hogy megfelelő együttműködést biztosítsanak a Palesztine Chemical Industrie-vel. Új árszágot alapítanak 250.000 font tőkével. A két nagyipari vállalat végrehajtóbizottságának tagja dr Chaim Weizman is. Az ICI 25.000 fontot, Sieff pedig 10.000 fontot jegyzett az új cementgyár céljaira.

Harmadik kikötőt építenek Palesztinában. Az arab sajtó szerint a palesztinai kormány terveit szerint egy harmadik kikötő is épülne délen, mivel a haifai és jaffai kikötők a fokozott forgalomnak nem tudnak mindenben eleget tenni. 1934-ben 2520 gőzhajó kötött ki a palesztinai kikötőben, 5.92 millió tonna tartalommal. Az áruforgalom 1.29 millió tonna volt, míg 1933-ban csupán 0.91 millió tonna.

Afule új fellendülés előtt. Egyidőben azt tervezték, hogy Afule lesz az Emek centruma, de közben fellendülés visszamaradt. Most újabb fellendülés előtt áll. 600 dunam területen, amelyet a Keren Hajesod szerzett a „Kehillat Cion“ társaságtól 40 családot telepítenek e. Afuleban az építési tevékenység újból megkezdődött. A „Zerulabel“ bank kölcsönt kapott a Keren Hajesodtól és igen alacsony kamatozás mellett adja tovább.

Nablusi arabok Abessziába akarnak menni barcolni. Ebben az ügyben levelet írtak az ebesszinai négusnak és most várják a választ, amely harcba szólítaná őket. Az „Al Difa“ című újság egy arab orvosdelegáció kiküldését kéri.

Egy palesztinai fémárnyagár éjjel-nappal dolgozik és drótkadályokat készít a belső szükséglet kielégítésére. Eddig Olaszországból importálták a cikket, de a kitörőben levő afrikai háború miatt, az olaszok nem exportálják többé ezt a fontos hadianyagot.

Dagania kolónián nagy ünnepek kezdtek telték le egy mezőgazdasági múzeum alapkövét, amely A. D. Gordanak, a hírneves, 1922-ben elhunyt palesztinai munkás vezetőnek és a chalu mozgalom egyik megteremtőjének nevét fogja viselni.

Két Legislative Council lesz? Az arab sajtó szerint, amennyiben a palesztinai kormány úgy látja, hogy a zsidók nem egyeznek bele egy közös parlament megalkotásába, akkor két ilyen parlament ültne össze, egy arab és egy zsidó. A kormány pedig a két törvényhozó testület között az összekötő kapcsolatot képezne. A hír mindenesetre megerősítésre szorul.

Az alliance Israélite ipariskolája, amelyet évekket ezelőtt bezártak, mint a Waad Leumi iskolahálózatának egyik része megnyílik. 120 tanítványa lesz, amelyből 60 a fa ipart, 60 pedig a fémipart és elektrotechnikát fogja kitanulni.

A kormány nem hagyta jóvá a „Zsidó-állam“ párt alapszabályait, amiért annak egyik pontja szerint a párt célja egy zsidó többséggel rendelkező országot követelni Palesztina történelmi határain belül.

Csoportos és egyéni utazások
bejelent
Palesztinába
az „O R T.“ utazási iroda szervezésében
Organizația Romana de Turizm
București, Strada Lipscani No 19, etaj.
Telefon 4-41-65
Prospectusul és ingyen információval szolgálunk képviselők: Cluj, O. R. T. Regele Ferdinand-ut 33
Telefon 10 26. Oradea, Leitner Zoltán Saguna-u 11
Sighet, Stein Lázár, dr. Ion Mihály-utca 9, Satu-Mare.
Tevjovizt József titok. Dacia.

Dr Kaznelson, a Vaad Leumi tagja, beható tárgyalásokat folytatott a palesztinai kormány egészségügyi osztályának vezetőivel a zsidó kórházak kiépítése ügyében. A fennálló kórházak és betegintézetek száma nem elégti ki a palesztinai zsidóság szükségleteit. Új kórházak építésére van szükség Tel-Avivban, Haifában, a judeai s somroni kolóniában. A palesztinai kormány egészségügyi osztályának vezetője kijelentette, hogy készséggel hajlandó együttműködni ebben az irányban a zsidó testülettel.

A legutóbbi 11 hónapban 11.000 zsidó szerzett palesztinai állampolgárságot, holott az előző évben összesen 2000 ilyen kérvényt írtak el. Továbbá felolvaszt Ben Zwi a fölkormányzó levelet, amelyben közli, hogy számos olyan kérelmet teljesít, amely az egészségügyi és népevelési téren szükségessé mutatkozott és amelyet a Waad Leumi kért. Viszont közölte azt is, hogy a kormány nem tudja szubvencionálni az egyházi bíróságokat. Ezért azt tanácsolják, hogy a polgári bíróságok a jövőben a zsidó törvények szerint hozzák ítéleteiket.

Bezárt Palesztina legnagyobb selyemárnyagára. Tel-Avivból jelentik: A „Meshi“ Silk Mills selyemárnyagár, amely Ramat Gan-ban működik, a japán dömping miatt felhagyta üzemét. A foglalkoztatott 120 munkást június 21-én elbocsátották. A Meshi selyemárnyag nem csak Palesztinának, hanem egész Közép Keletnek legjobban felszerelt üzeméi gyára volt. Erdőkes megállapította, hogy míg 1926-ban Palesztina japán áru importja 5000 font értékű volt, addig 1934-ben 500.000 fontra emelkedett a behozatal. Míg 1930-ban egy év alatt 1000 font értékű selyemárnyag importáltak Japánból Palesztinába, addig ebben az évben havonta 10.000 fontot hoztak be.

A palesztinai selyemtermelést a japán konkurencia könnyen legyűrheti, mivel egyáltalán nem kap vámvédelmet. Így például Sziában, vagy Egyiptomban három és fél-szor olyan magas, mint Palesztinában. Kész árúknak és felhőműveknek a vám-nem-nklaturája még kedvezőbb. A vám-tétel 20 százaléka az áru értékének, így az ölel 20 lelemingek s más japán selyemárnyag akadálytalanul öntözni az országba. Kész selyem ruhamezőket pedig hatalmas mennyiségben küld Németország és Csehszlovákia. Néhány nappal ezelőtt egy tel-avivi kereskedő kirakataiban ki volt téve egy selyeming, amelynek ára körülbelül 30 lej, vagy cca 5 csehszlovák volt. Minden új mintát, amely a palesztinai piacnak megfelel, megküldenek a japán gyáraknak és 2-3 hónap múlva már a keresett mintá r ndkivül oleső áron piacra kerül és annyitért adják készen, amennyibe a nyersanyag kerül a palesztinai gyárosnak. A kész ruhamezőket importja is ijesztő mértékben emelkedik, Míg 1933-ban 386.980 font volt, addig 1934-ben már 583.870 fontra rugott.

A Meshi selyemárnyag beárása, amely az ország egyik legfontosabb és legnagyobb üzeme volt, komoly gazdasági jelenség és nem a legkedvezőbbnek mutatja az ország jövő gazdasági helyzetét. Legnagyobb baj, hogy minosonok védővámok és még nagyobb bajok lesznek, ha ezen a téren radikális változást nem eszközöl az angol illetőleg palesztinai kormány.

Pirenze. A fizetési egyetem díjjal tüntette ki dr Oksman Salamon luoki tudós munkáját, amely feldolgozza a bibliai és tudományok az agrár szisztemákra vonatkozó részeit.

Hirdessen a „Népünk“-ben!

Tovább tombol a barna-örület Németországban

Száz felött egy zsidó gyerek ellen

Svájci lapok közlik a berlini események egyik epizódját. „A Kurfürstendammon száz náci kergetni kezdett egy fiatal zsidó fiút. A gyermek halálos rémülettel szaladt, előlük és közben szívetszággal segítséget kért. Amikor utóérték a gyereket, leszaggatták kabátját és a véletlen folytán kimenekült kezeik közül. Dühükben széjjel szaggatták a gyerek kabátját. A fiu közben egy autóhoz ért, amely leállt s a benne ülő férfi és nő (árják) intettek neki, felvették a gyereket magukhoz és rendkívül gyors tempóban elhajtották.

Egy afgánt is elfogtak és feleségével együtt csunyan elverték. Hiába igyekezett megmagyarázni utelvelével, hogy afgán alattvaló. Végül egy uccai lámpás alatt mégis megmézték iratait és verés után bosszúkeresés közben engedték szabadjára a szerencsétlent.”

Fajőrület Szászországban

A csehszlovákiai sajtóiroda jelenti 1934. óta a szász belügyminisztérium rendelkezése 14 árja leányt egy árja férfit, valamint azok zsidó partnereit „fajgyalás” bűne miatt védőőrizetbe vették és a sachsenburgi koncentrációs táborba vitték őket. Amennyiben a zsidók között külföldi volt, azokat kiutasították az országból.

Zsidó felvonulás Berlin ellen

Ezen a címen ir az NSDAP hivatalos lapja, a „Das schwartz Korps” vezércikket, amelyben azt írja, hogy 1935. év első felében 20.000 zsidó vándorolt be Berlinbe, Németország különböző részeiből. Ezzel szemben ez idő alatt összesen csak 2000 zsidó hagyta el Németországot, illetőleg Berlinét. Az újság a Berlinbe való bevándorlás beállítását követeli. (Természetesen ez a híradás is tendenciózus, mert nem vándorolt be ennyi zsidó Berlinbe hat hónap alatt. A szerk. megjegyzi.)

Hitler maga volt...

A „Morning Post” híradata szerint a berlini legutóbbi pogromokat legfelsőbb helyről irányították. A „Daily Herald” szerint Hitler maga adta ki a rendelkezéseket. A párisi „Journal” igazoltak veszi, hogy a sajtó s a hivatalos szervek voltak indítói a berlini zsidóellenes kilengéseknek. A Havas újság Berlin levelezője szerint a zsidóellenes megnyilatkozások indító oka az volt, hogy Streicher Berlinben százezer előfizetőt akar szerezni a „Stürmer” részére, hogy egy külön berlini kiadást tudjon meg szervezni. Amikor az előzetési felhívások megjelentek és a plakátok, kezdődtek a heccok. Csütörtökön újabb elkobozták a párisi lapokat, köztük a „Temps”, a „Journal”, a „Journal des Debats”, „Figaro” és „Journal des Debats”, amiért arról írták, hogy a „Stürmer” plakátok kiragaszása indította meg a berlini legújabb zsidó-üldözéseket.

Goebbels adta ki a parancsot

A Havas újság Berlini tudósítója jelenti: A zsidóellenes megnyilatkozások, amelyek a Kurfürstendammon játszódtak le, rendkívül rossz benyomást keltek a külföldön. Most úgy szeretnék a német hatóságok, hogy ebbeli felelősségüket áthárítsák „feleltelen elemekre”. De a külföld tudja, hogy hetekkel ezelőtt érezhető volt Berlinben a zsidóellenes hangulat erősödése. Az összes városrészekben plakátokat ragasztottak ki, amelyeken olvasható lehetett a „Stürmer” legújabb cikkei. A gyárak-

ban, a bizalmi bizottságok pénzén folytatják a propagandát. A legtöbb atrocitást az úgynevezett Stürmer-csapatok kezdeményezték. Hogy mennyire hivatalos helyről jött az uszítás jellemző, hogy Goebbels már július 29-iki beszédében bejelentette, hogy a zsidók elleni hangulat erősödik.

A hec-film előadásának következményei

A Havas újság Berlini tudósítója jelenti: Berlinből, hogy a Kurfürstendammon tovább folytatódna a zsidóellenes kilengések. Főleg a mozikkal játszódnak csunya jelenetek, ahol a „Peterson és Bender” című antiszemita filmet adják. Előadások alatt és után zsidóellenes járőröket feltartóztatnak és elverik őket. A rendőrség nem lép közbe. A verekedéseket főként azok az újságírók kezdeményezik, akik a „Stürmer” és más hasonló orgánukat terjesztik. A hírhedt vált svéd zsidóellenes filmet nem csak a Theater am Zoo-ban, hanem számos más nagy mozgószínházban is előadják, ahol rendszeresen összegyűlnek a streicher-bandák és megtámadják a zsidó járőröket.

„Zsidókat felnyársalunk”

A „Pariser Tageblatt” jelenti berlini forrásból: A „Wannsee” fürdőn Hitler-iffjak szemégyűjtő villákkal felszerelt rohamozzák meg a zsidó fürdőzőket. Táblákat visznek, amelyeken ez a felirat áll: „Zsidókat felnyársalunk!” A zsidók, a pogromhangulatára fel, nem látogatják többé a wannsee-i fürdőt.

Hitler elhagyja köszönés nélkül a termet...

Prágából jelenti: Berlini bizalmas hírből került a világsajtóba a következő esemény: A német gazdasági vezetők gyűlése Hitler is részt vett. Borch titkos tanácsos, a Borch-német igazgatója kijelentette, hogy a német export érdekében enyhíteni kellene a zsidóellenes üldözéseket. Hitler a beszéd alatt felállt és köszönés nélkül elhagyta a tanácskozási termet. A szolgálával üzent vissza, hogy csak akkor vesz részt a további tanácskozásokon, ha Borch elhagyja a termet. Borch erre azonnal eltávozott.

Az angol sajtó megírja az igazat, a német eseményekről.

London. Éppen úgy, mint a svájci és más országbeli sajtó, az angol lapok is a legnagyobb felháborodással írnak arról a tónusról, amelyet a „Völkischer Beobachter” enged meg magának a külföldi lapok berlini tudósítója ellen. A „Morning Post” például ezt írja: „Ha a német hecc-sajtó úgy állítja be a dolgokat, hogy néhány ablakból betörését rögtön pogromhíreknek futja fel a külföldi sajtó, álljon itt bizonyítékul, hogy szombat és vasárnap éjjel a Kurfürstendammon a lapudósítók saját szemükkel látták azokat a tönkreslányított zsidó arcokat, amelyeket a nemzeti szocialisták korháza ért és látták azt a felhátrá vert asszonyt is, aki a földön hevert.”

Az angol zsidók a németek ellen

Londonból jelenti: Az Angol Board of Deputies július 21-én vasárnap foglalkozott a legújabb zsidóellenes megnyilatkozásokkal, amelyek Berlinben játszódtak le. A Board of Deputies elnöke, amely az Angol Jewish Associationnal együtt alkotja a Joint Foreign Office Leonard G. Montefiore elnökletével tartotta meg ülését,

amelyen az elnök többek között a következőket mondotta:

„Az angol sajtó részletesen írt a legutóbbi német eseményekről. Nem kételkedem, hogy ennek a publicitásnak köszönhető, hogy nem történtek nagyobb gazságok. A külföldi lapudósítók szem és fülla-nui voltak az eseményeknek, ezért nem lehetett úgy beállítani a dolgot, mintha az a külföldi zsidó újságírók kitalálása lett volna. Senki sem kételkedik abban, hogy a német zsidóellenes hecc-sajtó erőteljes kampányának eredménye volt ez a legutóbbi gyalázatos kilengés-sorozat.

Azok a rohamosztagok, amelyek gyálázkodtak a védtelen zsidókkal szemben és azokat le is ütötték, azt várták, hogy tettükért szembrehányást kapnak, mert akkor nemzeti hőskökké is válnak. A támadók jól megértették Göring szavait, aki kijelentette, hogy a rendőrség nem arra való, hogy a zsidók üzleteit megvédi. Számos angol személyiség már azon a ponton volt, hogy revízió alá veszi Németországról alkotott eddigi véleményét és hogy a Harmadik Birodalommal szemben toleranciát mutat. Azt állították Németországban, hogy a protestálások még jobban elkeserítik a németeket és még borzalmasabb események előhírnak lehetnek. Azonban nekem és sokaknak az a véleménye, hogy nem szabad hallgatnunk, mert ezzel csak újabb katasztrófák bekövetkezését segítjük elő.”

Az elnök után beszélt Barnett Janner képviselő és Morris Myer, a „Jewish Times” szerkesztője. Myer kijelentette, hogyha a német vezetők súlyt helyeznek arra, hogy mi a véleményünk róluk, akkor nem szabadna ennyire hagyni elfajulni a zsidóellenes kilengéseket. Ha kellő felelősséget volna a német vezetőkben, akkor tudhatnák azt, hogy mennyire elítéli az ilyen excessusokat a világ felvilágosodott közvéleménye. Keressük fel az angol kormányt és kérjük, emlékezzék Balfour lordnak háboru utáni mondott híres szavaira. Baldwin éppen úgy tenne mint Balfour és Sir John Simon is, a legutóbbi események után, amelyek Németországban történtek.

Berlinben uszító röpécédulákat osztogatnak

Prágából jelenti: A legutóbbi napokban rendkívül sok röpécédulát osztogattak el Berlinben, amelyek a következőket tartalmazta:

„A zsidók meggyalázzák a gyermekeket, asszonyokat és a németek menyasszonyait. Megölik a német szülöket, ellopják a német tulajdont, a német földet és a német becsületet. A német erkölcsöt kinevetik, és tönkreteszik a német kultúrát. A zsidó orvosok megölik a betegeket. A zsidó ügyvédek soha nem szereznek igazságot. A zsidó élelmiszerkereskedők romlott teleket árúsítanak, zsidó mézárások tüzetli piszkosabbak a disznóknál is. Szigorú sokéves börtönt azoknak, akik árja nővel viszonyt folytatnak és visszaesés esetén halálbüntetés és vagyonelkobzás jár. Az ilyen viszonyból eredő gyermeket sterilizálni kell és azoknak a német asszonyoknak és leányoknak kiűldözése az országból, akik önként bizalmasabb viszonyba kerülnek zsidókkal.

Ezt írják röpécédulákon Berlinben 1935. júliusában a német pogromok dicső esztendőjében.

Elkeseredett harc folyik a carei zsidó halottakért

A carei hitközségi csata épp olyan fordulatokban gazdag, mint egy igazi katonai front eseményei. Így például emlékeztetünk arra, hogy a háboru alatt egy-egy temetőért milyen ádáz harcok folytak, ha az stratégia szempontjából jelentőséggel bírt. Így van ez most Careiben. Az élek lehúzták már egymásról mindazt, amit lehúzhattak. Most már a halottak csendes birodalmára került a sor, a harci front erre vetette magát. A carei zsidóság kettéválasztásának megengedte a minisztérium. A chassid (teltebaum) csoport kivált a hitközségből és megalakította a sefard (spanyol) hitközséget. A minisztérium azzal engedte meg ezt a kettéválasztást, hogy a kivált tagok lemondanak az eddigi közös hitközségi vagyonról. A hatóság közbenjövétellel az új vezetőség átvette a hitközséget és megalakította az új hitközség is.

A harc most már a Szentegyletért folyik. A zalani prefektúra utasította a carei rendőrséget, hogy a Szentegyletet is a járőr az új vezetőségnek. Katu Alexandru főlapitány előtt meg is jelent mindkét párt vezetősége, megfelelő jogi szerződéssel. A rendőrség felolvasta az átiratot és javasolta a vezetőséget, hogy adja át könyveit, pénztárát és leltárát az új vezetőségnek. A szeptember csoport nevében dr. Fehér Ferenc ügyvéd beszélt, aki azt hangsúlyozta, hogy a Szentegylet különálló autonóm intézmény, amelynek külön alapszabályai vannak és csak annyiban van köze a hitközséghez, hogy annak tagjai alapították.

Elismerek, hogy bírtokukban vannak az egyetemes könyvek, leltára, azonban megtagadják annak kiadását. Nem veszik tudomásul, hogy a jövőben csak az új vezetőség engedélyével temethetik el oda halottaikat.

Az új vezetőség ügyvédje dr. Csengeri Imre azt vitatta, hogy a chevra csak egy alakulata a hitközségnek és nem elismert jogi személy és az alapszabály értelmében a Szentegylet tagjai csak azok lehetnek, akik tagjai az orth. hitközségnek. A chassid tagok kiváltak a hitközségből és így automatikusan elesetek a szentegylet szemben önálló jogaikról. Kötelesek átadni az egyetemes vagyonát és temetőit.

A rendőrség jegyzőkönyvbe vette a pártok vallomását és bírtokba adta az új vezetőségnek a temetőt. A vezetőség most az ügyészségen tett feljelentést a hitközségből kivált tagok ellen, közvagyon elcsikkasztása miatt. Ezzel szemben a hitközség kivált tagjai is eljárást indítottak a meglévő közvagyon helytelen elosztásért. A szentegylet volt elnöke Rosman Jakab jegyzőkönyvbe állította, hogy a könyveket és irattarték szállították a volt irad helyiségből, azonban nem árulják el azok hollétét. A feljelentést ezután tették meg dr. Csengeri Imre után és az ügyészség sikkasztásnak minősítette a szentegylet könyveit kiadásának.

A vese, hólyag epe és gyomorbetegségek legbiztosabb gyógyszere a paptamási „LITHYNIA” ásványgyógyvíz Uditi Kapható mindenütt! G.ógyit
Lerakafok:
Oradea, Főlekerat Str. N. Filipescu 23. Telefon: 1-76.
Arad, Erdős M. utófal Str. Eminescu 16. Tele. on: 6-86.
TIMISOARA, Kardos M. utófal Str. Vladimirescu udor 30. telefon: 21-24.
CLUJ Vilromin Cal. Reg. Ferd. rand 70. Telefon: 9-47.
SÁTU-MARE, Moskovits Béla Str. Corvinilor 19.
TÓ-MURÉS, Csiky Emil.
CA. El. Frati Ludescher Str. Gen. Moşoiu 4.
BUCUREŞTI, Str. Academia 8. Telefon: 181-40.

SZÖVET

szükségletét szerezze be bizalommal

HAVAS & GRÜNFIELD

posztónagyáruházában

Oradea, Piața Regina Maria 1

ENGROS! DETAIL!

Legújomabb minőségek! Lego.csóbb árak!

Ullmann M. Miklós az oradeai hitközség előjáróságából kilépett

Lapunk olvasói emlékezhetnek arra a zotrányra, amelyet Ullmann M. Miklós rendezett a kerületi Jonkipurkor az oradeai egytemplom udvarán. Ullmann M. Miklósról tudni kell, hogy 0 éves ember, aki ugyancsak titkos megbízást kapott az éri hatalmaktól, hogy az oradeai fometbizott legyen. Ezt a kinevezését ugyan egyetlen hatóság, sem rabbinátus nem legalizálta és mint fizeszeres fejt ki az árulósítás terén áldásos működést, azonkívül, hogy féltékenyen ügyel arra, hogy a vallás tételes törvényeit (kivéve, amelyek neki nem konvenálnak, de amelyről sajtóper veszélye nélkül nem nyilatkozhatunk) minwenki megtartsa. Ne! nem elég kóser a sakter és ezért dolgozott erősen a nepzavazás mellett annak idején, hogy egyszerű, jámbor emberek döntsek el, hogy egy az oradeai rabbinátusnak elég megfelelő saktert leszavazzanak. Neki kellett drótszövénynek, hogy férfiak és nők ne sétálhassanak együtt Kippur napján. De mindené Göttszpölzellel megbízottai minőségére feltette a koronát azzal a ténykedésével, amelyet a napokban hajtott végre.

Megírjuk, hogy Zimmetbaum Pinkisz oradeai alrabbi megmósult. A város híres ros-bézsáimje egy Teltebaum által aszerolt vendéglősnét vett el Careiből. Hogy miszola tekintély egyházi körökben Zimmetbaum, arról tud a világ zsidó közvéleménye. Ez a heven éves nagy tudós bizonyára tudja, hogy mit eszelezkik és bizonyára vállalja felelősségét minden konzekvenciáit. Ellenben Ullmann M. Miklós az egyszerű félművelt (világi és vallási dolgokban egyaránt) hálbész levelet írt a hitközség vezetőségéhez, amelyben bejelenti, hogy

lemond a hitközség előjáróságában velt tagságáról és gabbal tisztségéről, mivel a ros-bézsáim egy neoz női velt feleségül és ő nem hajlandó tisztségét vállalni egy oly hitközségben, ahol a ros-bézsáim hivatalát egy thy férfit tölti be.

A világ leghumorosabb írása lehet ez a levél, ahol U. M. M. tör lándzsát Európa egyik legnagyobb tudásu gaon-ja felett. Röghígni kellene, ha nem volna olv szomorú, hogy ez a patológiusan cezaromanikus ember mire merészledek. Hihetetlen és nem is lehet felfogni józan polgári ésszel, ezt a nyakatekert ullmanni mentiltást.

Napvisszatek asszonyom!

Tisztelettel értesítem, hogy feleségem Katona Böske a Groszman Irén-léle női szalonból 12 év után kilépett és a mai naptól kezdve örálloán dolgozik a mai viszonyoknak megfelelő legolcsóbb árakban Viahuța ucca 32 sz. alatt. Úgyanott gummikabátos szakszerű javítása és alakítása.

Szíves pártfogást kér: **Mágori Lajos** ur és női divatüzlet Str. Viahuța, 32

megtágadását. Tugin ügyész és Sesan vizsgálóbíró Zalauról Careibe érkeztek. Azonnal elrendelik a volt elnök és tisztikar elvezetését. Rosman időközben elutazott és nem tartózkodott a városban. Az ügyészség erre körözést bocsájtott ki ellene és Stein Béla ellen, aki a tanuk vallomása szerint részese a könyvek és az irattár elrejtésében. A Szentegylet pénztárkönyvét és 3500 lei készpénzt megtalált az ügyészszér Sonnenschein Salamon ügykereskedőnél.

Lapzártaok értesülünk, hogy időközben Rosman Jakabot és Stein Bélát elő is vezették Zalaura, ahol az ügyészség megkezdte kihallgatásukat és elrendeli letartóztatásukat mindaddig, amíg az iratokat át nem adják a jelenlegi hitközségi vezetőségnek.

Igy néz ki Carei, miután a minisztérium megfelelő módon intézkedett a kettéválasztásban. A kiváltak egyrésze azonban nem tud bele nyugodni abba, hogy ezúttal nem lehet részese annak a nagytradiíóiu hitközségnek, amelyet a harok tönkretettek ugyan, de mégis egy meglévő nagy érték, úgy az új élek, mint a zsidóság szempontjából. Ezért sokan azok közül, akik az első felháborodásukban elemek és beléptek az új hitközségbe, szeretnék, ha mégis létrejönné a beke és visszateréne, a jelen esetben valóban „anyaszentegyház” jelentő régi keretbe, amelytől tradicionál, érzésnél, meg egyebeknél fogva, nem tudnak egykönnyen elszakadni. Ezért titokban történtek lépések az irányban, hogy talán mégis létrehozzák a beket, amire a legtöbb carei zsidó annyira áhítozik.

Előrehaladt idény miatt a nyári szövetek arait mélyen leszállítottuk Katz Testvérek
Posztóáruház Sas-palota

Üzinele Electrica ale Municipaliui Oradea.

Hirdetmény
Közhírré tesszük, hogy 1935 szept. hó 24-én délelőtt 11 órakor a Városháza kis tanácstermében (1. em. 1. sz szoba) az államszámveteli törvény 88-110 szakaszainak figyelembe vételével nyilvános árlejtést fogunk tartani a Villamosmű részére szükséges 40 milliórd kalóriának megfelelő számmennyiség beszerzésére.
A feltétlfizet a Villamosműnél megtekinthető, ugyanott az árleítésre vonatkozó mindenemű felvilágosítást megadunk.
Oradea, la 25 Julie, 1935.
Primaria Mun. Oradea.

WEISZBERGER
ort. kóser bogeja és vendéglo Oradea, Str. General Moşoiu 3.
Ellenemű könyv, olcsó kihordás Lakodalmak bankkett rendezésére külön tágas terem. — Teatimek és erdélyi sajtók.

Hétről-hétre

Páris, A „Dapêche de Tours” lap jelenti, hogy az elmúlt vasárnap Tours város közepén levő Savonniers folyóból E. Meyer nevű német menekült zsidó három ember életét mentette meg, akik közel voltak a megfúljához. Meyer fivére orvos volt Németországban, akit a náciok zsákba varrva egy folyóba dobáltak. Most megengedte a francia kormány, hogy Meyer Toursban letelepedjen. A toursi divízió újbórnoka és a helyi lapok köszönetüket fejezték ki a zsidó menekült hősiessége felett.

New York. A katolikus frontharcosok veterán egylete legutóbbi összejövetelén elhatározták, hogy felhívást intéz az összes amerikai sportegyesületekhez, amelyen arra kéri őket, hogy ne vegyenek részt az 1936. évi berlini világolimpián, mivel a németországi katolikus és zsidóüldözések mély felháborodást keltenek.

Cernaui. A „Velkwehr” című újságban dr. Benno Straucher volt kamarai képviselő közli ismerősével ama elhatározását, hogy átköltözik Palesztinába. Straucher, akinek rendkívül sok érdeme van azért a nagy munkáért, amelyet élete során a zsidóságért tett, helyesen elszegényedett, ugyanarra, ahogy kéri a zsidó közvéleményt, hogy a kikötőzéshez segítsék hozzá.

Bielitz. A közeli Szarnek városában meghalt 90 éves korában dr. Michael Berkovitz, aki a 90-es években Herzl titkára volt. Berkovitz ismert héber író és kultúrpolitikus volt. 1865-ben született Drohobycban és a bécsi egyetemeken a szemita nyelvet tanulta. 1899-től 1902-ig a krakkói Jüdea című lapot szerkesztette, majd héberre fordította Herzl számos munkáját. Számos tudományos munkát is írt.

Dublin. Néhány héttel ezelőtt az írországi antiszemita kezdeményezésére lap indult meg „Aontas Caedheal Weekly Post” címen, mint az ír szabad állam első antiszemita újsága. Felhívta a lakosságot, hogy alkalmassan pártot azzal a céllal, hogy a zsidókat kizárják a közéletből. A lap érdekében hiánya miatt öt heti megjelenés után megszűnt.

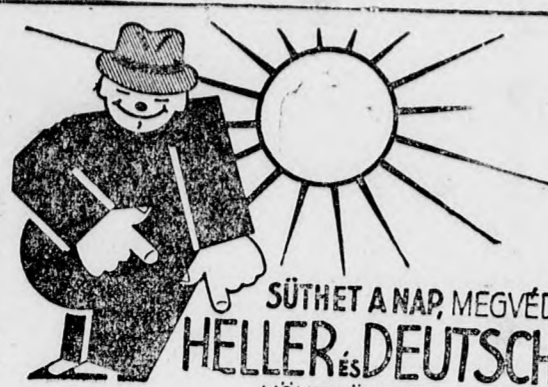
Wien. A bécsi hitközség július 24-én Dollus dr. volt kancellár halálának évfordulóján emlékművet tartott a Seitenstetten-összei nagytemplomban. A templomban gyászméneséget tartott az elhunyt tiszteletére. Az emlékművel résztvevő hitközség egész elnöksége, az elnökkel az élén. A kancellári hivatal és a kultuszminisztérium is képviseltették magukat. Dr. David Feuchtwang főrabbi tartotta az emlékszózatot.

Berlin. A Hilfsverein der Deutschen Juden kiküldötték, akiket Cyprus szigetére küldtek, hogy ott a letelepedési lehetőségeket tanulmányozzák, visszaérkeztek és jelentik, hogy egyelőre gazdasági szempontok nem teszik lehetővé a nagyszabású letelepedést Cyprusban.

Tőzsdejelentés

Table with 2 columns: Item and Price. Includes items like 'Uj buza 77 kg-os', 'Uj repace', 'Bánáti tengeri', etc.

0-ás liszt 690, kenyérliszt 630, korpó 230, tőkmag 480, napraforgó mag 340. Árak per 100 kg. ab Oradea értendők.

SÜTHET A NAP MEGVÉD HELLER ÉS DEUTSCH KÖNNYŰ NYARI KALAPJA STR. NICOLAE JORGA 21.

— Az erdélyi Mizrahi szervezet ítélete a sighet-i ifjúsági központ ügyében. Az erdélyi Mizrahi szervezet f. hó 21-én megtartott országos konferenciáján által a BHH. központ sighet-i vezetőségének sajtó ellen kért fegyelmet és ezzel kapcsolatban a Mihály Aladár, Marmorstein Izák, Stern Sámuel és Stern Ábrahám ügyében kiküldött fegyelmi bizottsága, amelyek tagjai Nuszbaum Sámuel elnöke alatt, Moskovits Mose (Borsa), Keszenbaum Miksa (Oradea), dr. Gasner Izák (Cluj), Emler Jakab (Timisoara) a következő ítéletet hozta: A fegyelmi bíróság megvizsgálta a BHH. sighet-i vezetősége ellen rópiratokban terjesztett és személyesen előadott vádakat és azokat megfelelő bizonyítékok hiányában igazoltnak nem találta. A Mihály Aladár és társai ügyében a bíróság megsemmisíti ugyan a kizárási határozatot, de ha feltételezi is nevezettekrel a jóhiszeműséget és ügybiztoságot, elárásukat acionista fejelem szempontjából helyteleníti.

— Mit hoz a bíróság úgy tud a. hogy a BHH. sighet-i vezetősége jelenleg csak annak a BHH. legközelebbi konferenciájára való azonnali kikészítésre felkéri a Mizrahi oradeai központját. Az ifjúság körében az ítélet nem keltezt meggyűlölet, mert egy ilyen ítélet hozatala előtt a helyszínen, szemtanúkkal könyvek és adatok alapján bevizsgálásával lehet objektív ítéletet hozni. Így azonban az ifjúság körében olyan hírek terjednek, hogy ez a döntés, a sighet-i központ érdekében történő mentési akció volt, amit azzal is igazolnak, hogy a bíróság egyik tagja nem volt hallgató az ítélet aláírni, másrészt eme felfedést azzal is igazoltnak látják, hogy a bíróság a vezetőség mellé, mint „kiegészítést” az ellenzéki ifjúság részéről delegáltak határoztak el.

Fürdőszoba berendezések.

fürdőszobák, Fayence mosdók, closet csészék a minosegben és mindennemű vasáruikkal jutávosan a

FERRUM S. A. cégne, Piața Mha. Viteazui No. 4-a. TELEFON: 973

Biztos existenciával rendelkező 50 éves gyermektelen intelligens zsidó férfi. házasság céljából, jó megjelenésű, feltétlen intelligens, házas, idősebb leány, vagy fiatal özyeny ismeretséget keresi. Teljes című, saját kezű részletes ajánlat „Eszes chaili” jelgére a kiadóba kéri. Teljes discretio biztosítva.

Elsőrendű orth. kécsér vendéglő Timisoarán az általános ismert Grosz vendéglő teljesen átalakított modern új helyiségbe költözött át Timisoara, Tudor Vladimirescu 11 littoni ház mellett, a hidai szemben

Zsidó humor

NEM A NÉV, HANEM A LÉNYEG FONTOS.

Periklesz, a filozófus így szót R. Gámlielhez, aki Arkóban, Afrodité fürdőjében megfürdött: — Hogy szabad neked itt fürödni, amikor a ti törökökben meg van írva: semmi se tapadjon a te kezéhez az örök átokból (a bálványokból)! (M. V. 13., 18)

— Te balga — mondá R. Gámliel — mentem-e én az ő területére, nem jött-e (Afrodite) az én határomba? Hiszen a fürdő meg volt régen, még Afrodite létezése előtt. Azután még egy: vajjon a fürdő disze-e Afroditénak? Nemde ellenkezőleg! Inkább, Afrodite szobra díszíti a fürdőt. A fürdő tehát a földöz, a szobor csak mellékes.

NICHTS WESELTICHES.

Két hitsoros utazik egy erdélyi vonalon. Mírói beszélnek másról, mint a Központi Irodáról. Azt mondja az egyik: — Mi a különbség a régi beszercei Iroda és a mai között? — En nem találom semmi különbséget — mondja a másik. — Akkor sem csinált semmit, most sem.

— Egy kis differencia mégis van. Damals hat er nichts weseltliches und heute macht er nichts weseltliches.

A VESZÉKEDES ORSZÁGA.

Reb Zorech felesége elmagy a rabbihoz és kétségbeesetten panaszkolja el, hogy az urával állandóan veszekszik. Ha az ura hirtelen a lábat, öt perc múlva már o'yan láma veri fel a házat, hogy összezúgnak az emberek.

— Mit tegyek, oh rabbi, hogy ez megszűnjön?

A rabbi gondolkodott egy kicsit, aztán így szólt:

— Ha az urad otthon van, hajts fel egy deci hideg vizet.

Másnap eljön megint az asszony:

— Rabbi, nem használt a deci víz, megint csak nagy veszekedés volt.

— Megittad a vizet?

— Meg.

— Itt ezt rosszul tetted. A vizet nem szabad meginni, azt hajts fel és társd a szájban.

— De rabbi, hiszen akkor nem tudok beszélni.

— Ez az.

A PÉNZNEK, VAGY A TUDOMÁNYNAK VAN-É NAGYOBB ÉRTELME?

A társaságban arra vitatkoznak, mi értékesebb: a pénz vagy a tudomány. Egy bank igazgató a következő történetet meséli el: FiataleMBER koromban megírasedett Pakson a sámeszi állás. En is pályázni akarom, de a pályázati feltételek közt ott volt, hogy írni-olvasni is kell tudni és miután én nem tudtam, nem pályázhattam meg az állást.

Mindenki kérdésen néz rá.

— Na igen — mondja — ha én tudok írni-olvasni, még most is sámesz lehetnék Pakson.

AMIKOR AZ ELLENSZÁMLA "NAGYOBB..."

Az egyiptomiak panaszt emeltek Izrael ellen Nagy Sándor előtt:

— Ti — így szóltak az egyiptomiak — közlésbe vettétek ezüst és arany ékszeremket és minden drága kincsünket. A ti ösletetek kifosztották a mi apáinkat. Adjátok tehát vissza az ő gyermekeinknek az elrablott ezüstöt és aranyat!

Előállott erre Gabiha, Peszisa fia s gemény vitéza fogta őket:

— Látjátok, írva van a mi szent törökben: „Négyzázharminc évig raboskodott Izrael Egyiptomban”. (M. II. 12., 40.) Ha ti megfizetitek a munkabért, amelyet szolgálatok idején 600.000 ember 430 év alatt keresett, akkor mi készek vagyunk megtéríteni nektek az őseink által kölcsönkért holminak az árát.

PÁSZTOR-NYOMDA ORADEA

VII. évf.

heti száma 12 oldal

Oradea, 5695 Av. 17, 1935 Aug. 16

NEPUNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ORADEA Strada Iosif Vulcan No. 4. telefon: 447.

ZSIDÓ HETILAP Főszerkesztő: Wassersírom Sándor - Leifner Zeitán

ELŐFIZETESI ÁRAK: Belsőldön: Hittközségeknek és vállalatoknak 500, magánosoknak: egész évre 300, félévre 160, negyedévre 85 lei. Külföldön: 120-80, 45, 25, 15, 180, 95, 50 dinár, 25-15 Pengé, 10-6 Dollár.

A gyűlölet méteye

Sokszor és sokan felvekk a kérdést. A zsidósággal szemben az egész német nép felelős, vagy csak a mai waltól rendszer? Nehéz eldönteni, mert letagorítottan lény, hogy bennünk a mai németég 90 százaléka üldöz. Lehet, hogy van e 70 millió német tömegben 3 millió, akik helytvevünk ezt a mai irtozatot, de ez még nem jelenti azt, hogy mi csak a mai német vezetékét gyűlöljük és a német népet dicsőítjük. Viszont az érem másik oldala az: hogy nem eshetünk a zsidók ellenségének hibájába, ahogy ök szokták, hogy egy zsidó bűnéért az egész zsidóságot felelőssé teszik.

Aktuálissá az ezen való elmélkedést az teszi, hogy a románai német sajtó is — úgy látszik a jelekből — valahonnan a Spree mellől kopja utasításait. Nem tudjuk másképpen megmagyarázni, hogy miért nyit réndán egy külön rovatot a „Cernovitzer Deutsches Tagespost”, amely rovatban kiadóráng zsidó ügyekkel foglalkoznak, természetesen hitleri megvilágításban. Így különben kiemel mindazokat az eseteket, amikor zsidók összejutásába kerülnek a hit-vel. Nem új metódus és nem is meglepő, amikor egy zsidó tolvajért, ráülti az egész zsidóságra a tolvaj jelzőt. Ha egy zsidó sábol, akkor a zsidóság siber, ha egy zsidó viszonyt tolvajt árja növel, akkor a zsidóság tolvaj viszonyt és így tovább. Bolonlász volna letagadni, hogy közöltünk is vinné bűnököt. De ez természetesen is. Mert emberek vagyunk mi is, nekünk is vannak a lemeink hibáink és hogy röviden fejezzük ki magunkat: nekünk is jogunk van ahhoz, hogy legyen köztünk is gazember. Vagy azt szeretnék az antiszemiták, hogy mi annyira nemisített faj legyünk, hogy köztünk ember bűnök ne is lehessenek?

Érdekes és jellemző, hogy a lefthivatolt cernovitzai német újság is, a 1934. lapokkal együtt különösen kiemeli például Paul Nacht szerepét, a belga nagy transzjer ügyben, amely miatt még a Nemzeti Bank kormányzójának is távozní kellett helyéről.

Beismerjük, hogy Nacht zsidó. Hát hogyan, még a „numerus clausus” arányában sem vehetünk részt ilyen panamákban? Itt tudjuk mi zsidók ellenőrizni, hogy egy ilyen világraszóló panamában egyetlen zsidó se legyen? De mi nem általánosítottuk, ezért kérjük ki magunknak, hogy Nacht ur miatt minden zsidóra ráfogják, azt, hogy sábol. Mi azért nem merjük mondani, hogy amiért Linzmayr német mérnök is aktív szerepet játszott az ügyben, azért minden német — svindler. És így tovább, minden vonalon. Ök általánosítanak, mi azért nem eshetünk bele ebbe a hibába. Mi is irhatnánk, hogy mert Berlinben nagy divát a homoszexualitás, azért minden németet annak nevezünk. Vagy amiért Hannover negyöt számos gyereket és megetté ölt, írjuk azt, hogy minden német emberég? Vagy kün-

ten Péter jelenti a német népet? Vagy ha tovább fűzzük ezt a gondolatmenetet — minden német Hitler? Vagy Hitler mentalitását hordja magában? Mint előbb mondtunk — sajnos — a német nép zöme asszimilált magy a mai nemzeti szocialista rezsimmel, azért mégsem törhetünk páltit minden tovább nélkül a német nép felett. Mi mégsem hisszük, hogy ebből az örülekből nem lesz többé német feltámadás.

Egy nép nem lehet olyan vérszomjas, egy nép nem lehet olyan barbár, egy nép nem lehet olyan minden erköléstől örökre elragaszkodott, ahogy azt a mai németég körében látjuk. Mi nem hisszük el, hogy ez

a rémes pszichózis, amely megüli a német séget, egyhamar megszűnik. De mégis bizunk kell abban, hogy enyhüljön ez a féktelen gyűlölet. És éppen ezért csodálkozunk, hogy erre nem gondolnak azok az orgánmok, amelyek ezerkilométer távolságban jelennek meg a német birodalomtól. Miért kell a románai német sajtónak is együtt ivólteni a Streicher koncert füttyszavára. Ezt nemcsak önmagunkra kell kérdezzük, nemcsak a románai német ségtől, hanem kérdezzük az iftem hitközségtől is. Miért tűri itt körünkben is ezt a gyűlöletmaghántást, miért tűri ezt a sör és vérgözs hangot? Miért?...

Kiutasítják a zsidókat Berlinből

A berlini zsidó hitközség felhívása

A lengyel távirati iroda jeléül Berlinből a berlini utcákon felhívás jelent meg, amelyben felszólítják a zsidókat, hogy bizonyos idő múlva hagyják el Berlint. Amint a „Deutsche Informationsbüro” közli, a zsidók szótfogadnak a felhívásnak és tömegesen hagyják el a német fővárost. A kiutasítás állítólagos oka az volna, hogy egy zsidó uszó sportklub tagjai „sértő megjegyzéseket” tettek volna Hitler helyettesére, Rudolf Hess re. Természetesen ez éppen olyan kitalálás, mint a többi hasonló erőszakot magyarázat amellyel embertelenségeiket megmenteni próbálják. A berlini hitközség előjárásáról a következő hirdetményt közli a hitközség hivatalos lapjában:

„Most, éppen úgy mint mindenkor, a legnagyobbok szerénységet kell tanúsítani, minden egyes felelőssége tudatában levő zsidónak. El kell kerülnie a nagy vendéglátás és kávéházakat, ne sétáljon többségei és inkább saját otthonát részesítse előnyben.

Aki a zsidó közösséghez tartozandóknak vallja magát, aki nem akar felelőtlen kiválónak mutatkozni, az tudni fogja, hogyan rendezze be életmódját, úgy, hogy ebből a közre hátrány ne származzék, hogy méltóságteljesen ügyeljen a maga és közössége megvédésére.”

Tovább áll a harc Careiben

Teitelbaumék harcot - a hitközség békét kíván

Careiben koránsem ért véget az a harc, amely amnyi fölös pénz és erkölcsi áldozatot követelt eddig is a kis, egykor virázzó hitközség tagjaitól. Milliók fecsérültek el és ellenségekké tették ezek a harcok, az egykori jóbarátokat és mindazokat, akik a zsidó közösség érdekében vették a maguk utján céljukat elérni.

Nem szándékunk ismétlésekbe bocsátkozni, ma már az erdélyi és a környező országok zsidósága teljesen és részletesen ismeri annak a retentó harcnak minden fázisát, amely a carei rabbi-állás körül folyik immár évek óta. Tévédés azt himni, hogy egyházi döntések, miniszteri határozatok, rendőrség és ügyészség általó igénybevétele előírásztja és unottá tenné a két frakció harcát. Valami bámulatos eseményre számíthatunk, szívóssággal támadt ura és ura a teitel-

baumai front és ebben a háborúban, nem szent sem a család élet, sem a zsidó testvérek anyagi boldogsága, nem szent egy főrabbi körül dúló harc miatt, senki semmi. Most, hogy a minisztérium véget akarva vetni a harcnak, megengedte, hogy spányol ritus szerint szervezkedjenek az eleredtetlenek, viszont a legális hitközség vezetőségébe egy véleményen levő áskénáz vállaltásu embereket kapcsolt össze, a cél érdekében, mégsem pillent el a harc, hanem tovább folyik és duhni fog mindaddig, amíg egy bani is lesz egyetlen carei zsidó zsebében és amíg ideigleg össze nem roppan barát és ellenség egyaránt.

Teitelbaum Joel főrabbi és hívei nem könnyen visszavonuló ellenfelek. Ök, a szövetség harcot a satmari rabbiság elfoglalásakor gyúrtokták. Amikor a satmari caddik akon-